

DIRVIA

Lithuanian American Council,
5600 S. Claremont Ave.
Chicago IL 60636-1039

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXXII 1997 OCTOBER – SPALIO 28, Nr. 41

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

AMERIKOS LIETUVIŲ PARLAMENTE

(Pabaiga)

Dr. Jonas Jasaitis

Apie gana išpūdingus darbus papasakojo Krašto valdybos Kultūros tarybos pirmininkė Alė Kėželiienė. Vien jų išvardijimas užimtų daug vietos. Tačiau apie tai jau ne kartą rašyta. Todėl paminėsime tik keletą reikšmingiausių. Didžiulis darbas atliekamas, renkant "Sąjūdinę istoriją". Pokario pabėgėlių kartos atsiminimų įamžinimas turi ypatingą reikšmę istorijai. Iš skaudžiausių 20-ojo amžiaus vidurio įvykių turėtų mokytis ne tik politikai, bet ir visa žmonija, ypač augančioji karta. Ne paslaptis, kad yra jėgų, kurios tragiškiausius įvykius norėtų ištrinti iš žmonijos atminties arba žinias apie juos suklustoti.

Reikšmingu įvykiu, atskleidžiančiu lietuvių tautos kultūros istoriją, tapo pirmosios lietuviškos knygos – M. Mažvydo "Katekizmo" minėjimai. A. Kėželiienė taip pat papasakojo apie kitą, mažiau žinomą knygą, pasirodžiusią praėjus vos 80 metų nuo knygų spausdinimo pradžios. Tai maldaknygė, kurią spausdinant panaudotos medinės raidės. Ir šiandien stebina šio reto leidinio grožis.

Kultūros taryba gali pasididžiuoti surengtomis ir dabar rengiamomis parodomis, aktyviu dalyvavimu tarptautinėse meno šventėse, supažindinimu su lietuvių tautos dainomis, šokiais, daile ir kt. Daug dėmesio skiriama lietuviškos spaudos platinimui. Pernykštis spaudos vėjus padėjo surasti apie 350 naujų skaitytojų. Vis labiau plečiasi kultūrinis bendradarbiavimas su nepriklausomybę atkūrusia Lietuva. Prie to daug prisidėjo bendros JAV LB ir Lietuvos Seimo komisijos veikla. Kartu bus vykdoma gana daug naujų kultūrinių programų.

Sesijoje atsiskaitė Krašto valdybos Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas Dr. K. Paulius Žygas. Jis priminė, koks didelis darbas atliekamas siekiant, kad Lietuva būtų priimta į Šiaurės Atlanto sąjungą (NATO). LB kartu su kitomis, tiek lietuvių, tiek ir kitų baltiečių organizacijomis stengiasi, kad JAV paremtų Baltijos valstybių pasirengimą stoti į šią gynybos organizaciją. Reikia plėsti šių organizacijų ryšius su JAV Valstybės departamentu, kongresmenais ir senatoriais. Šiame darbe aktyviai dalyvauja ir pati Krašto

valdybos pirmininkė Regina Narušienė. Daugybė reikalų tvarkoma per šios valdybos įstaigą, dirbančią Vašingtone.

Visuomeninės organizacijos pastoviai atkreipia JAV pareigūnų ir tarptautinių organizacijų dėmesį į Rytų Prūsijos problemą. Būtina nepaisyti įnirtingo Rusijos imperinių jėgų priešinosi, jos bandymų nutylėti Karaliaučiaus krašto gyventojų žudynes bei demagogiškų pastangų įtikinti pasaulio politikus, kad vadinamoji Kaliningrado sritis turinti priklausyti Rusijai. Senosios etninės lietuvių žemės turi būti demilitarizuotos. Ten laikomos milžiniškos karinės pajėgos kelia didžiulį pavojų ne tik Lietuvos, bet ir visos Europos saugumui.

Labai išsamus buvo Socialinių reikalų tarybos pirmininkės Birutės Jasaitienės pranešimas. Ir negyvenantys Čikagoje gerai žino "Seklyčią", garsėjančią ne tik cepelinais ir kopūstų sriuba. Čia kasdien sprendžiama daugybė lietuviškosios veiklos uždavinių, pradedant "žaliųjų kortelių" loterija, ligonių ir našlaičių šalpa, buvusių partizanų globa, baigiant parama "Margučio" radijui ir "Pensininko" prenumeratai.

Sesijoje kalbėjusi Religinio reikalų tarybos pirmininkė sesuo Margarita-Bareikaitė daug dėmesio skyrė supažindinimui su nauju veiklos baru – Lietuvos visuomenės religiniu auklėjimu. Pabrėžusi, kad katalikiškosios parapijos daugiausia prisidėjo prie lietuvių išlaikymo užjūryje, pranešė nurodė, kokius sunkius uždavinius dabar tenka spręsti senajame katalikiškame krašte – Lietuvoje. Religinis auklėjimas turi tapti neatskiriama tautinės savimonės ugdymo dalimi.

Pirmieji šio darbo vaisiai jau matomi: nuolat auga katalikiškų mokyklų populiarumas (kol kas neįmanoma patenkinti visų norinčių į jas patekti), įkurtos ir sėkmingai veikia jėzuitų gimnazijos Vilniuje ir Kaune, vis labiau jaučiama tikybos pamokų įtaka. Religinio reikalų taryba labai daug prisidėjo, rengiant katalikiškojo ugdymo programą Lietuvos mokykloms. Būtina plėsti darbą su mokinių tėvais. Juk nuo vaiko ugdymo šeimoje labai daug priklausys Lietuvos ateitis.

Susirinkusiems tarybos nariams atsiskaitė Ekonomi-

nių reikalų tarybos pirmininkas Algis Rimas, vicepirmininkas finansų reikalams ir išdininkas Ramutis Pliūra, vicepirmininkas mokslo reikalams Dr. Vitolis Vengris, vicepirmininkas sporto reikalams ir puikus LB įstatų žinovas Algis Rugienius.

Labai reikšmingą darbą atliko Dr. V. Vengris, parengdamas žinyną "Study and Research Opportunities in the United States of America". Jame pateikiama gausybė duomenų apie galimybes studijuoti Amerikos aukštosiose mokyklose ir tobulintis žymiausiose tyrimų centruose. Jungtinėse Valstijose veikia įvairūs valstybiniai, privatus bei korporacijų fondai, skiriantys stipendijas studijoms, stazuotėms ir konferencijoms. Lėšas tarptautinėms mokslo programoms skiria ir JAV valdžios departamentai. Paramos fondus turi aukštosios mokyklos bei žymūs profesoriai.

Įteikęs šį žinyną "Dirvos" redakcijai, Dr. V. Vengris papasakojo, kad jau rengia naują jo laidą, nes duomenys apie įvairias studijų programas ir jų paramos šaltinius gana greitai keičiasi. Aišku, yra ir ilgalaikių programų. Be to, daugelis duomenų (mokyklų ir tyrimo įstaigų adresai, kai kurių programų pavadinimai ir kt.) nesikeičia dešimtmečiais.

Labai išsamiai, programinę kalbą pasakė Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas. Jis papasakojo apie nesenai įvykusį PLB Seimą Vilniuje ir svarbiausius darbus, kuriuos reikia netrukus atlikti.

Ne paslaptis, kad praeityje yra buvę tam tikrų nesutarimų tarp PLB ir JAV LB. Žinomos ir jų priežastys, todėl kartoti apie tai nebereikia. Svarbiausia, kad ir šioje sesijoje buvo parodytas nuoširdus abipusis noras nekartoti padarytų klaidų, dalykiškai šalinti išskylančias kliūtis. Tai išryškėjo, svarstant atskirus bendros veiklos klausimus, tartantis dėl Lietuvos Seimo ir JAV LB komisijos planų.

Šeštadienio vakarą tikrai galima pavadinti puikia lietuvių kultūros švente. Vadovauti jos programai buvo pakviesta Violeta Gedgaudienė. Apie M. Mažvydo kūrybą ir jos reikšmę tolesniam raštijos vystymuisi išsamiai papasakojo rašytojas Vytautas Volertas.

Ypatingą išpūdį paliko puikus muziko Juliaus Veb-

Sesijoje kalba PLB pirmininkas Vytautas Kamantas

Juliaus Vėblaičio smuikas atkuria muziką, skambėjusią prieš puspenkto šimtmečio Viktoro Kučo nuotraukos

laičio bandymas "prakalbinti" M. Mažvydo giesmyną. Supažindinę vakaronės dalyvius su labai sudėtingais uždaviniais, kuriuos teko spręsti, atkuriant to laikmečio melodijas, užrašytas labai savitu būdu, Julius Vėblaitis palietė smuikelio stygas. Jokiais žodžiais neįmanoma nusakyti būsenos, kuri apima klausantis muzikos, skambėjusios prieš puspenkto šimtmečio. Toji muzika – durys, pravertos į žymiojo lietuvių laikmetį. Muzika kartais gali suteikti ryškesnių išpūdžių, negu po stiklu tyliai gulintys senoviniai daiktai. Ačiū Jums, mielasis smuikininke Juliau, už nuostabią kelionę į Martyno Mažvydo Lietuvą.

Apie sekmadienio Mišias jau rašiau pirmoje šio pasakojimo dalyje. Jų metu vėl girdėjome smuiko melodijas. O posėdis prasidėjo Nominacijų komisijos pranešimu. Netrukus paašškėjo, kad JAV LB Krašto valdybai dar trejus metus vadovaus Dr. Regina Narušienė. Jei ne Lietuvos okupacija ir kiti, po to sekę tragiški įvykiai, gal ji ir būtų likusi kauniute. Tačiau jau daug metų Regina ir jos vyras – čikagiškiai. Abu – advokatai, teisės mokslų daktarai.

Žiūrint į šią taip jaunatviškai atrodančią moterį, net sunku patikėti, kad ji ne tik išaugino tris vaikus, bet jau (Nukelta į 5 psl.)

Šiame numeryje:

- A. Pužauskas: ar reformuos Vietnamo ūkį? – 2 psl.
- J. Žygas: "Kas turi teisę mesti akmenį?" – 3 psl.
- Jaunieji tautininkai apie Lietuvos gynybą – 4 psl.
- Pirmojoje JAV LB XV tarybos sesijoje (dienoraščio pabaiga) – 5 psl.
- Martynas Mažvydas keliauja po Ameriką – 6-7 psl.
- Jį laikė beviltišku, tačiau tik Mama negalėjo tuo patikėti. Ir laiminga diena išaušo – 8 psl.
- Kandidatai, kurie nekandidatuoja – 3 ir 9 psl.
- Koks bus XXI amžius? – 10 psl.
- Rungtynės dėl teisės rungtyniauti – pask. skiltyje

Girdėta iš Vilniaus

• **PREZIDENTO VIZITAS RUSIJOJE.** Baigėsi A. Brazausko ir jį lydėjusios delegacijos vizitas Rusijoje. Spalio 24 d. Algirdas Brazauskas ir Borisas Jelcinas Kremliuje pasirašė sutartį dėl valstybinės sienos ir dėl išskirtinės ekonominės zonos bei kontinentinio šelfo Baltijos jūroje atskyrimo. "Ši sutartis naudinga abiem valstybėms todėl, kad nepažeidžia jų teisių", - tvirtino B. Jelcinas. A. Brazauskas pažymėjo, kad pasirašytos sutartys yra kelerių metų kruopštaus darbo rezultatas. Pasibaigus deryboms Maskvoje, A. Brazauskas apsilankė Sankt Peterburge, kur buvo numatytas jo susitikimas su Sankt Peterburgo gubernatoriumi Vladimiru Jakovlevu.

• **SEIMO PIRMININKO KELIONĖ Į ITALIJĄ.** Spalio 24 d., penktadienį, po pietų į Italiją su privačiu vizitu išvyko Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis su žmona. Tą patį vakarą Triesto mieste V. Landsbergis susitiko su Vidurio Europos Iniciatyvos valstybių parlamentų pirmininkais. Šeštadienį Seimo Pirmininkas dalyvavo M.K. Čiurlionio dailės darbų parodos atidaryme, Teatro di Verdi salėje skambino M. K. Čiurlionio kūriniai.

• **V. LANDSBERGIO INTERVIU.** Savo 65-mečio išvakarėse "Lietuvos rytui" duotame interviu V. Landsbergis išsakė savo nerimą, kad gali būti "inėsta destabilizacijos", taip pat nepasitikėjimo Lietuva tarptautinėje plotmėje, "jei Prezidentu taptų kas nors iš kairės, iš komunistinių nomenklatūros sluoksnių". V. Landsbergis teigė matęs tokių žmonių tarp dabartinių kandidatų. Paklaustas, ką siūlytų, kad KGB nebedarytų įtakos politiniam gyvenimui, V. Landsbergis minėjo įstatymą, "kuris žmones, kada nors įveltus į kokį nors informatoriaus pasižadėjimą, šiandien apsaugotų nuo šantažo". Generalinė prokuratūra iškėlė baudžiamąją bylą dėl Seimo pirmininko apšmeižimo apie tariamą jo bendradarbiavimą su KGB. Prokuratūra turi dokumentą, įrodantį priešingai: V. Landsbergis buvo KGB sekamas.

• **PARTIZANŲ VADO ATMINIMUI.** Šventomis Mišiomis Merkinės bažnyčioje spalio 26 d. paminėtos paskutiniojo Lietuvos partizanų būrio vado Adolfo Ramanausko-Vanago 40-ųjų žūties metinės. Po Mišių Kaščiūnų kaimo Jakavonių sodyboje pašventintas kryžius. Bus atstatyta pirmoji Adolfo Ramanausko-Vanago vadavietė.

• **PIRMASIS A. ADAMKIENĖS INTERVIU.** Prieš išvykdamą į Lietuvą, pretendento į Lietuvos Prezidentus V. Adamkaus žmona Alma davė interviu "Lietuvos rytui". Ji dienraščiui sakė: "Man visiškai nesvarbu - laimės jis ar pralaimės rinkimus. Jis liks toks, koks buvo. Svarbiausia, kad būtų sveikas." A. Adamkienė džiaugėsi, kad Lietuvoje rinkimų kampanijos yra labai trumpos ir tikisi, jog kandidatai niekam nespės įkyrėti. "Tai visiška priešingybė sistemai Amerikoje, kur kampanijos tęsiasi beveik metus, jų metu kandidatai išsitemia, nebegali nieko nauja pasakyti." Jai labai blogą įspūdį padarė kaltinimas Vytautui Landsbergiui dėl bendradarbiavimo su KGB. "Man atrodo, jog neturint įrodymų ir faktų taip kalbėti yra žema," - sakė A. Adamkienė.

• **"PAGALBA".** Izraelis norėtų padėti Lietuvai rengti mokyklinių vadovėlių skirsnius apie Antrojo pasaulinio karo metais vykdytą žydų genocidą. Tokį siūlymą susitikime su Seimo pirmininku Vytautu Landsbergiu spalio 20 d. išsakė Izraelio ambasadorius Lietuvai Oded Ben-Hur.

• **PASKYRIMAS.** Lietuvos archyvų departamento direktoriumi paskirtas 49 metų istorikas Antanas Šoliūnas. Į archyvų sistemą A. Šoliūnas atėjo dirbti 1993 metais iš Mokslų akademijos Istorijos instituto, kuriame dirbo devyniolika metų. Jo tyrinėjimų tema - Lietuvos pokario metai, "žmonių grovės kilimas" sovietmečiu.

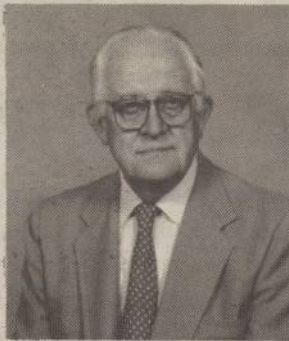
• **KONTRABANDA.** Valstybės saugumo departamento pareigūnai Kaune areštavo 180 tonų spirito. Visas kontrabandinis spiritas pagal dokumentus priklauso JAV firmai "Bedford Enterprises". Lietuvoje jai atstovauja teisėsaugos pareigūnams žinomas Artūras Baltrušis.

• **PLĖŠIKŲ GROBIS – 1 LITAS.** Spalio 20 d. vakare Vilniuje buvo sumušta ir apiplėšta Lietuvos radijo ir televizijos diktore bei laidų vaikams vedėja Bernadeta Lukošūtė, mažiesiems pažįstama kaip "teta Beta". Ji buvo užpulta, kai po darbo skubėjo į troleibusų stotelę. Nusikaltėliai smogė moteriai į galvą, o kai ši prarado sąmonę, pavogė rankinę ir maišelį. "Piniginėje tebuvo litas ir keli centai, bet praradau kitus man labai brangius daiktus", - pasakė besigydanti B. Lukošūtė. Ji dar tikisi, kad užpuolikai sugrąžins retai sutinkamą enciklopedinį žinyną apie gamtą ir darbo užrašus.

• **VĖL NUKENTĖJO UŽSIENIETIS.** "Šiaulių" viešbutyje sumuštas ir apiplėštas Didžiosios Britanijos pilietis Vudass Deividas Baksteris, PHARE smulkaus ir vidutinio verslo programos koordinatorius Lietuvoje. Jis dalyvavo Šiauliuose surengtoje konferencijoje to krašto verslo programoms aptarti.

Iš visur – apie viską

REFORMOS VIETNAME

Algirdas Pužauskas

Vietnamo komunistinė vyriausybė plačiai reklamuoja savo pradėtas ekonomines reformas. Laikraščiai, kuriuos leidžia viena politinė partija, pagal užsakymą "iš viršaus", kasdien skelbia apie ekonomikos "laimėjimus" ir "naują politinę aušrą", ragina skaitytojus "į darbą su daina". Tačiau užsienio stebėtojai išvelgia toje "atsinaujinimo" kampanijoje beviltiškai atitrūkusią nuo tikrovės partinę propagandą.

Tiesa, Vietnamo komunistų politbiure matosi naujų veidų. Naujasis valstybės prezidentas tėra 60 metų amžiaus. Pagal komunizmo standartus Tran Duc Luong – beveik jaunuolis. Naujasis ministras pirmininkas Phan Van Khai – 63 metų amžiaus. Jiedu pakeitė jau 80 metų pasiekusius senelius. Tačiau svarbiausiu valdžios žmogumi ir toliau liko 80-metis komunistų partijos generalinis sekretorius Do Muoi. Jaunystėje jis pasižymėjo kovose prieš Prancūzijos viešpatavimą.

Vietnamo gyventojų amžiaus vidurkis – žymiai mažesnis. Net 60 nuošimčių gyventojų sudaro jaunesni, kaip 25 metų. Jiems labiau rūpi vakarietiška muzika, žinios apie tikrą ekonominę pažangą kaimyninėse šalyse: Kinijoje, Taivanyje ar Malajzijoje, jau nė nekalbant apie Hong Kongą ar Singapūrą.

Pagal Jungtinių Tautų statistiką Vietnamo visuminis gamybinis produktas vienam žmogui yra žemesnis už Filipinų ar Bangladešo. Naujoji vyriausybė pašalina iš pareigų centrinio banko valdytoją. Tačiau ji atleido ir ministrą, kuris buvo nutaręs nebemokėti subsidijų nuostolingai dirbantiems valstybiniais fabrikams.

Naujoji valdžia paskelbė, jog užsienio investicijos, lyginant su ankstyvesniais metais šiemet sumažėjo 20 %. Suplanuotas metinis ekonominis augimas (9%) yra nerealus. Valstybinėms įmonėms trūksta patyrusių vadovų. Dabartiniai vadovai tas

pareigas gavo iš savo draugų, esančių partijos vadovybėje. Sakoma, jog Vietname svarbu ne tai, ką žmogus moka ir sugeba, bet ką jis pažįsta. Kyšininkavimas, nepaprastai painūs administracijos keliai tarp vyriausybės ir partijos didžiūnų, netvarkingas mokesčių rinkimas sustabdė net tokių tarptautinių institucijų kaip Pasaulio bankas ir Tarptautinis valiutos fondas pažadėtų paskolų skyrimą.

Nors, kaip sakoma partijos spaudoje, Vietname valdžia perėmė "jaunimas", iš 22 ministrų tik 6 yra nauji, bet ir jų rankos – suvaržytos. Valstybei trūksta patyrusių valdininkų. Partijos vadai, skirdami žmones į naujas pareigas, pirmiausia tiria, ar jie pritaria partijos idėjoms, o tik paskui svarsto, ar jie sugebės atlikti savo darbą. Dar tebejauciamas didelis nepasitikėjimas tarp Šiaurės Vietnamo ir buvusių pietinių – "Saigono" vietnamiečių. Kol kas Vietname visa valdžia sutelkta "valstybiniame ekonomikos sektoriuje". Kol tai nepasikeis, jokių reformų nebus, nes partija neatsisakys kontrolės ir tik istorijos sąvartyno nusipelnusios sistemos.

SVEČIAS IŠ ŠIAURĖS

Prezidentas Bill Clinton, spalio 12 d. pradėjo šešių dienų kelionę po Pietų Ameriką. Jis aplankė Venecuėlą, Braziliją ir Argentina. Venecuėloje jis tarėsi su prezidentu Rafael Caldera, kuris pavadino JAV prezidentą svarbiausios pasaulio valstybės vadovu. Tartasi dėl naftos prekybos ir investicijų į jos gavybą, nes JAV iš Venecuėlos perka naftos daugiau, negu iš kitų ją parduodančių valstybių. Prezidentas B. Clinton džiaugėsi, kad Lotynų Amerikoje nebėra diktatorių, išsigalėjo demokratinės vyriausybės, įvyko rami revoliucija, kuri naudinga visoms šalims.

Brazilijoje prezidentas B. Clinton aplankė prie Rio de Janairo išaugusį skurdžių miestą ir paragino biznierių padėti vargšams. Jis siūlė dar šiais – ekonominio augimo – metais siekti pažangos ir sumažinti skirtumą tarp labai turtingų ir skurstančių piliečių. Argentinoje svečias po iškilmingų kalbų ir priėmimų pasidžiaugė stipriais ryšiais tarp JAV ir Argentinos karių jėgų. Argentina ateityje bus kviečiama įjungti į taikos palaikymo operacijas pasaulyje. Beje, tai Argentina jau daro. Jos kareiviai dalyvavo taikos palaikymo žy-

giuose Haityje, Mozambike, Bosnijoje. Jis ragino Argentiną glaudžiau bendradarbiauti su kaimynine Čile, su kuria JAV palaiko gerus prekybinius ir karinius bendradarbiavimo ryšius. Neseniai Čilės vyriausybei JAV pardavė modernių karo lėktuvų. Buenos Aires, svečiui kalbant apie draugiškumą tarp Pietų Amerikos valstybių, įvyko piktos kairiųjų demonstracijos. Šeimininkams teko iškviesti riaušių policiją ir išsklaidyti minią, kuri padarė nuostolių miesto centro parduotuvėms.

Keliais sakiniiais

• Lenkijos prezidentas Aleksandr Kwasniewski pakvietė "Solidarumo" darbininkų sąjungos veikėją Jerzy Buzek tapti nauju Lenkijos premjeru. Jis yra žinomas ekonomikos reformų ir laisvosios rinkos šalininkas.

• Jungtinių Tautų Saugumo Taryba atmetė JAV pasiūlymą taikyti Irakui naujas sankcijas. Irakas buvo pagrašinęs nebeįsileisti į savo teri-

toriją jokių inspektorių, kurie ieškotų ginklų ar jų dalių, jei sankcijos bus didinamos. Prieš JAV pasiūlymą pasisakė net dvi nuolatinės tarybos narės: Rusija ir Prancūzija. Irako diplomatai skundėsi, kad Turkijos kariuomenei leidžiama persekioti savo priešus Irako teritorijoje, elgtis ten lyg savoje žemėje, o Irakui neleidiama net lėktuvais perskristi virš savo teritori-

jos.

• Kuboje po komunistų partijos suvažiavimo buvo iškilmingai perlaidotas Pietų Amerikos revoliucionierius Čė Guevara, Fidel Castro draugas ir talkininkas. Jo kaulų likučiai buvo rasti Bolivijos džunglėse, kuriose jį nušovė tos šalies kareiviai 1967 m. spalį. Kubos diktatorius Fidel Castro partijos (Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428
e-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirmą klase - \$58 • Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiro numerio kaina 70 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

PREZIDENTINIS TUZINAS

Pats svarbiausias reikalavimas bet kuriai veiklai, taigi ir rinkimų kampanijai – teisingumas. Demokratija be tiesos – absurdas. Ar žmogus gali apsispręsti, jei spauda vienus kandidatus išjuokia, apie kitus nutyli, o apie trečiuosius kalba lyg apie šventuosius, kuriems kiti privalo nesimaišyti po kojomis?

Dabartinė Lietuvos Prezidento rinkimų kampanija iš tikrųjų prasidėjo tuoj pat po Seimo rinkimų. Vieni troško "atsigriebti" už pralaimėjimą, kiti – dar labiau sustiprinti valdžią. Vieni ant kitų jau visi metai pila paplavas. Kasdieninėje "didžiojoje" Lietuvos laikraštienoje, skirtoje Prezidento rinkimų temai, net nebandykite ieškoti tiesos. Atrodo, kad ji siekia kuo labiau suguminti būsimuosius rinkėjus, kad šie pradėtų kalbėti: "Nieko nebesuprantu. Visi tie kandidatai – vienodi. Nėra už ką balsuoti." O gal taip siekiama atitraukti dėmesį nuo skurdo ir neteisybės? Visai panašiai, kaip autobuse pravirkusiam vaikui siūloma pasižiūrėti pro langą.

Tuo tarpu, kol mažylio būklėje esanti Lietuvos pilietinė visuomenė spokso į pasiūlytą reginį, dvi įtakingiausios politinės grupuotės, atstovaujančios "senąją" ir "naująją" nomenklaturą, inirtingai tebekovoja dėl įtakos pasidalinimo. Todėl joms labai nepatinka, jei rinkimų kampanijoje pasirodo žmogus, nesusijęs nė su vienu iš jų. Iš abiejų stovyklų pasipila tokie purvo srautai, kad jų purslai net išseiviją pasiekia. Tada jau ir čia įsiliepsnoja tokios aistros, kad nedaug betrūksta iki mūsų lazdomis ir ramentais. Ir jau visai nebesvarbu, kuri pusė "laimės", nes besipešantieji pamiršta, ko Lietuvai šiandien iš tikrųjų reikia.

Ne trys, ne aštuoni, o net dvylika asmenų buvo minima tarp galimų Prezidento rinkimų kampanijos dalyvių. Du iš šių varžybų pasitraukė patys, vienai kandidatuoti kol

kas neleido, devyni žada išbandyti jėgas.

1. TRYS "ATSTUMTIEJI"

Kaip jis drįsta?

Gana anksti apie savo norą siekti aukščiausio posto pareiškė Vaidotas Žukas. Jis pirmasis ir patyrė, koks pasibaisėtina žemas dabartinės lietuviškosios politinės kultūros lygis. Jis "sužinojo" apie save tai, ko niekada nebūtų net pagalvojęs, išgirdo apie tai, ko niekada nėra buvę.

"Kas tas Vaidotas Žukas?" – daugiausia klausinėjo ne tie, kurie tikrai norėjo kažką sužinoti, bet tie, kurie "visada apie viską žino". O kas jis iš tikrųjų? Dailininkas ir žurnalistas, religinių radijo laidų vedėjas, gražios šeimos galva. Žmogus, nestokojantis kūrybinių sugebėjimų ir sveikų ambicijų, tačiau savo tikslų siekiantis tik dorais būdais. Kaip tikriausia pasakytų Vladas Vijeikis, geras žmogus.

"Koks siaubas! Ir dar šiais laikais?" – mintyse kartojo "įtakingų" pretendentų ramstytojai. "Argi užtenka turėti gausią šeimą, kad taptum Prezidentu?" – su pašaipėle stebėjosi kontrabandiniai "verslininkai" ir tvarką įvesti jau daug metų žadantys politikieriai. "Juk dar reikia ir labai didelės krūvos pinigų. Kas tokiam naivuoliui duos?"

V.Žukas pirmasis iš šios kovos pasitraukė, net nelaukdamas, kol prasidės oficiali kandidatų registravimo ceremonija. Pasitraukdamas pareiškė, kad įgijo tokią patirtį, kokios jokiais kitais būdais nebūtų sukaupęs. Ar dar kada nors bandys kandidatuoti, tur būt ir jis pats šiandien nesiryžtų atsakyti. Tačiau apie jį daug kas išgirdo. Bus, žinoma, ir tokių, kurie ilgai iš jo tyčiosis, įrodinė, kad negalima trukdyti vieninteliui "tikram" kandidatui, iš anksto paskelbtam Vyriausiu Laimėtoju.

(Nukelta į 9 psl.)

Juozas Žygas

Mes, lietuviai, esame padarę didelę klaidą, kad nesudarėme sąrašo tų, kurie lietuvių tautai nusikalto. Įvairiuose rašiniuose ir atsiminimuose, aprašydami areštus ar tardymus, prie minimo asmens nepateikdami net jo pavardės, o tik pridėdami pastabą "žydas". Su tokiais duomenimis mes niekur negalime pasirodyti. Minint sribus ar kitus kankintojus turi būti nurodytas vardas ir pavardė. O dabar, kai tenurodoma tik "žydas", tai dėmė krenta ant visų žydų. Bet buvo daug žydų, kurie visai nesusitėpė.

Tačiau visai nesutinku su spaudoje matytais rašiniais, kad per bolševikų okupaciją jai talkininkavo tik 3-5% žydų, o lietuvių tai beveik visa tauta prieš žydus nusikaltusi! Iš savo patirties galiu teigti, kad 10-15% žydų aktyviai okupantus rėmė. Bet tai dar nereiškia, kad visi buvo tardytojai ar fiziškai kankinę.

Žydų naudojama jiems neva nusikaltusių lietuvių statistika yra niekuo neparemta. Visus, kurie tik dėvėjo uniformą, jie automatiškai padarė karo nusikaltėliais. Tokiu būdu Lietuvos policiją ir Vietinės apsaugos batalionus į krūvą sudėjus, gal ir

suvažiavime pasakė 6 valandas trukusią kalbą, ragindamas kubiečius ir "viso pasaulio komunistus nepasiduoti imperialistams, kurių pikčiausios jėgos yra JAV-se". Guevarai palydėti visi kubiečiai darbininkai gavo laisvą dieną. Prie jam skirtą paminklo degs "amžinoji ugnis", kuria uždegė Fidel Castro.

• Pietų Korėjos prezidento sūnus, kuriam dabar – 37 metai, buvo nuteistas tris metus kalėti. Jam taip pat paskirta 2 mln. dolerių bauda už kyšių ėmimą ir pajamų mokesčių nemokėjimą. Šis skandalas labai pakenkė jo tėvui – prezidentui Kim Young Sam. Prezidento rinkimai įvyks gruodyje.

• Britanijos premjeras Tony Blair pirmąsyk susitiko su Airių respublikonų armijos politiniu vadu Gerry Adams. Jau 76 metai joks

KAS KANDA GLOBOJUSIĄ RANKĄ?

gautume 30,000. Bet mažiau – 80% policijos pareigūnų jokių reikalų su žydais neturėjo. Tie, kurie bando lietuvius kaltinti, gerai žino, kad žydai nepriklausė lietuvių civilinei administracijai ir net vokiečių karo komendantūroms. Potvarkiai jų klausimu ėjo tiesiog iš Berlyno ir turėjo būti akiai vykdomi!

Rašyti šia tema mane paskatino nesiliaujantys ir nepagrįsti puolimai. O visas padarumo ribas peržengė per Gaono Elijahu 200 metinėse pasireiškęs Izraelio ambasadoriaus O. Ben-Huro akiplėšiškumas. Jis savo kalboje teigė: "Yra žinių, kad kai kurie lietuviai skerdė žydus dar savaitę iki naciams įžengiant į Vilnių". Tai yra grynas melas, sąmoningas istorijos klastojimas ir lietuvių tautos įžeidimas. Vokiečiai į Vilnių įžengė birželio 24 d. Pagal ambasadorių išeitį, kad birželio 17-18 d. lietuviai jau žudė žydus. O tikrovėje tuo metu NKVD, kai kuriems žydams padedant, lietuvius į prekinius vagonus trėmimui į Sibirą grūdė.

Per daug kalbų jau girdėjome apie "kruviną žemę ir kruvinas rankas". Ukraina buvo lietuvių valdoma apie 200 metų. Ukrainiečiai savo istorijoje tai vadina: "ukrainiečių kultūros aukso amžiumi". To apie Izraelį nepasakyti nei buvę, nei dabartiniai jų kaimynai.

Aš necituosiu paskalų, bet tai, ką žydai savo šven-

tuosiuose raštuose rašė. Jie didžiavosi genocidu!

"Išėjimo knyga" (22): "Bet kiekviena moteriškė tegul paprašys iš savo kaimynės ir iš savo šeimininkės sidabrinių ir auksinių indų ir rūbų; tuos jūs užkrausite ant savo sūnų ir dukterų ir taip imsite iš Egipto grobį".

(34): "Sergėk visa, ką šiandien tau įsakau. Aš išvairysiu tavo akivaizdoje amonietius ir kananiečius, hetiečius ir pereziečius, heviečius ir jebusiečius."

(12): Žiūrėk, kad kada nors nesueitum į prietelystę su anos žemės gyventojais, nes tai tau prapultį atneš."

"Skaičių knyga" – (15): Mošė tarė: "Kam palikote gyvas moteris?"

(17): "Taigi užmuškite kiek tik yra vyriškių, net ir vaikus, ir nugaląykite moteris, kurios gyveno su vyrais."

(18): "Mažas gi merginas ir visas mergaites laikysite sau".

(55): "O jei nenorėsite užmušti žemės gyventojų, tai pasilikusieji bus jums kaip vinyas akyse ir ietys šonuose, ir jums priešinsis jūsų gyvenamoje žemėje".

Tai tokie jų įstatymai! Tad ir nenuostabu, kad į arabų paauglius, mėtančius akmenis, jie atsako automatais. Palyginus jų ir mūsų istoriją, tai mes esame švarūs taip, kaip balandžiai. Ir Šventajame rašte parašyta: "Tegu meta akmenį tie, kurie yra be nuodėmių".

Iš visur – apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

Britanijos premjeras nebuvo padavęs rankos airių teroristinės organizacijos vadovui. Pikta protestantų minia pasitiko premjerą T. Blair, šūkaudama, kad jis išdavikas, kurio rankos – kruvinos.

• Japonijos užsienio reikalų ministras paskelbė, kad jis norėtų pasirašyti tarptautinę žemės minas draudžiančią sutartį, tačiau valstybės gynybos pareigūnai įsitikinę, jog neįmanoma ginti japonų salų, nenaudojant minų.

• Spalio 9 d. JAV Senatas patvirtino prezidento B. Clinton paskirtą naują ambasadorę Vatikane, buvusią Atstovų rūmų narę, 81 metų amžiaus Corinne "Lindy" Boggs. Ankstesnysis JAV atstovas Raymond Flynn, prieš šį paskyrimą buvęs Bostono miesto meru, atsistatydino rugsėjo 20 d.

• Rusijos sveikatos mi-

nisterija paskelbė, kad valstybėje daugiau kaip du milijonai žmonių serga džiova. Ši liga vis plinta. Pernai nuo džiovos mirė 24,700, susirgo 98,000.

• Atstovų Rūmų užsienio paramos lėšų pakomitetis sulaukė Izraeliui skirtų 75 mln. dolerių išmokėjimą. Tai laikoma mandagiu išpėjimu Izraelio vyriayusybei, kad ji neužmirštų, jog "dėdės Samo" reikia klausyti. Ginčas kilo, kai Izraelyje prieglobstį gavo Samuel Sheinbein, kaltinamas dėl Maryland'e įvykdytos žmogžudystės. Kaltinamasis aiškinasi, kad jis – Izraelio pilietis ir nori būti teisiamas jame.

• JAV Socialinio draudimo vadovybė paskelbė, jog senatvės pensijos ateinančiais metais bus padidintos 2.1%. Tai turėtų išlyginti infliacijos padarinius.

LIETUVOS GYVENIMO ATSPINDŽIAI

PAGRINDINIAI LIETUVOS TERITORINĖS GYNYBOS PRINCIPAI

Lietuvių tautinio jaunimo organizacija "Jaunoji karta" pakvietė Vilniaus universiteto studentus į pokalbį "Kokios kariuomenės reikia Lietuvai?". Tai buvo jau ant-rasis susitikimas šia tema (į pirmąjį buvome pakvietę Lietuvos politinių partijų ir organizacijų jaunimo atstovus). Pagrindinis pranešėjas – Lietuvių tautininkų sąjungos Valstybinio saugumo komiteto pirmininkas Vytautas Eidukaitis. Jam talkininkavo Jaunųjų tautininkų santalkos valdybos narys Ričardas Garuolis. Gerbiameiems "Dirvos" skaitytojams pateikiame pagrindinius teritorinės gynybos principus. Kviesdami į pokalbį laikraščio puslapiuose, taip pat labai lauktume Jūsų atsiliepimų laiškuose, skirtuose tiesiogiai mums. Mūsų adresas: Lietuvių tautinio jaunimo organizacija "Jaunoji karta", Gedimino pr. 22, LT2600 Vilnius, Lietuva.

Lietuvą iš trijų pusių supa žymiai stipresni kaimynai, todėl karo atveju Lietuvos teritorija būtų neišvengiamai okupuota. Panagrinęję paskutiniuosius JAV-Vietnamo, TSRS - Afganistano ir Rusijos karus su Gruzija, Čėčėnija bei Azerbaidžianu matome, kad teritorinė gynyba buvo panaudota Vietname, Afganistane ir Čėčėnijoje. Kitais atvejais priešas, pralaužęs fronto liniją, toliau žengdavo, nebesutikdamas pasipriešinimo ir visiškai užvaldydavo užimtą teritoriją. Teritorinė gynyba nuo partizaninio karo skiriasi tuo, kad jai esant, priešas kontroliuoja tik tą teritoriją, kuri yra šūvio atstumu nuo jo įtvirtinimų. Partizaninio karo atveju, atvirkščiai, partizanai kontroliuoja nedidelę teritoriją, kurioje patys yra susitelkę, arba iš viso nekontroliuoja teritorijos, kai slepiasi bunkeriuose. Jų kovos veiksmai apsiriboja tik diversiniais išpuoliais.

Lietuvai reikalingas teritorinės gynybos lietuviškas variantas: dešimt apskričių - dešimt savarankiškų teritorinės gynybos štabų. Apskričių teritorinės gynybos vadai karo ir taikos metu atsako už mobilizaciją, civilių evakuaciją, medicinines pagalbos suteikimą kariams ir civiliams, maitinimą, civilinę apsaugą. Karo atveju jie yra pagrindiniai vykdomosios valdžios koordinatoriai okupuotoje teritorijoje. Karo metu visai krašto gynybai vadovauja karo taryba, kurią

sudaro visų teritorinės gynybos apskričių vadai ir prezidentas. Šiandien karo tarybos nariais yra prezidentas, parlamento pirmininkas, premjeras, krašto apsaugos ministras, kariuomenės vadas ir užsienio reikalų ministras. Lietuvą okupavus, ši karo taryba būtų neveiksminga.

Apskričių teritorinės gynybos štabai atsako už krašto apsaugą, pradedant karių ir ginkluotės apskaita, baigiant karių paruošimu ir parengimu teritorinei gynybai. Kiekvienoje apskrityje jaunimo paruošimui turi būti skiriamos gražiausios vietos gamtoje, buvusios pionierių stovyklos, pačių rankomis įrengtos stovyklavietės su šaudyklomis. Kiekvienos apskrities teritorinė gynyba finansuojama individualiai, priklausomai nuo gyventojų skaičiaus, geografinės padėties, atsižvelgiant į tai, ar ji yra pasienyje, ar jos teritorijoje yra strateginiai objektai (elektrinės, geležinkeliai ir t.t.), kuriuos būtina apsaugoti ir taikos metu.

Dėl savo geografinės padėties Lietuvai būtina turėti specifinius karinius padalinius:

- karinės jūrų pajėgos - greitaeigius katerius, kuriuos galima efektyviai panaudoti mūšyje ir pakrantės apsaugai. Be to, jie yra lengvai paslepiami. Šiandieną perkami dideli laivai, kuriuos karo pradžioje tektų patiems sunaikinti, kad jie nepakliūtų į priešų rankas;

- aviacija – apie 20 sraigtasparnių, kurie puikiai tinka pasienio apsaugai, stichinių nelaimių padariniams įveikti ir diversinėms operacijoms vykdyti;

- priešlėktuvinė gynyba (jos šiandieną iš viso nėra);

- pasienio apsauga (dabar pasienį gina pasienio policija, neparuošta ir nesuprantanti apkasų kovos, prieštankinės ir priešlėktuvinės gynybos metodų);

- specialiosios paskirties būriai, skirti karinėms operacijoms prieš teritorijoje ir ypatingo karinio pasirošimo reikalaujančioms užduotims savo teritorijoje vykdyti bei kovai su koloborantais ir diversantais.

Karo atveju visi šie padaliniai pereina apskričių teritorinių gynybos štabų žinion. Nepasiruošus šiam pereinimui taikos metu, kariai, netekę ryšių su vadovybe, arba slapstosi, arba pasiduoda, arba neorganizuotai priešinasi, perduodami priešui inicijuojant.

tyvą ir šalies kontrolę, kaip tai įvyko po II Pasaulinio karo Lietuvoje ir paskutiniuose karuose Gruzijoje ir Azerbaidžane. Ir taikos metu teritorinės gynybos apskričių štabai privalo turėti gyventojų evakuacijos ir mobilizacijos planus, atsargines vadavietes, ginklų, medikamentų ir maisto sandėlius. Vienas iš teritorinės gynybos apskričių vado pavaduotojų turi būti atsakingas už civilinę apsaugą. Tik todėl, kad jos nebuvo, Čėčėnijoje iš 130 tūkstančių žuvusiųjų net 90% buvo taikūs gyventojai.

Apskričių teritorinės gynybos štabų planai turi būti tikslinami kasmet, vadovaujant Prezidentui. Jų veiklą kontroliuoja Krašto apsaugos ministerija. Generalinį štabą sudaro teritorinės gynybos apskričių viršininkai.

Teritorinės gynybos pagrindas yra karinis parengimas vidurinėse mokyklose nuo aštuntos klasės ir aukštesiose mokyklose tiek vaikams, tiek merginoms. Po vidurinės mokyklos baigimo jaunuolis renkasi dvi specialybes: karinę ir civilinę. Aukštojoje mokykloje jis tęsia savo karinį parengimą ir, jį baigęs, laiko egzaminą puskarininkio laipsniui gauti. Aštuoniolikmetis, neįstojęs į aukštąją mokyklą, vienerius metus – kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį – mokomas savo karinės specialybės. Tik keletui mėnesių per metus jis išvyksta į karines pratybas pagal teritorinės gynybos štabo planus. Taip jaunuoliai bus paruošti krašto gynybai, netrukdam jiems dirbti ir kelti savo profesinę kvalifikaciją.

"Kazarminės" kareivinių sistemos atsisakoma, nes ji – nereikalinga. Penkerių metų karinio parengimo vidurinėje mokykloje turėtų užtekti kariui paruošti. Todėl sutrumpės laikas karinei specialybei įgyti. Kareivinių sistema yra brangi (pastatų ir karių išlaikymas), neefektyvi (mažiau nei 6 % šaukiamojo amžiaus jaunuolių gali tapti kariais) ir, savo esme būdama kalėjimu, ji tampa pažemintu kariui, sukeldama priešiskumą viskam, kas susiję su karine prievole. Be to, ji sukelia šalutinius neigiamus reiškinius: skatina korupciją ir formuoja visuomenėje negarbingą kario, kaip "nevykėlio", nesugebėjusio įstoti į aukštąją mokyklą ar "išsisukti" iš tarnybos įvaizdį.

Pertvarkius krašto ap-

saugą teritorinei gynybai, bus sutaupyta daug lėšų, o šalies gynyba bus žymiai efektyvesnė, nes tokia gynyba praktiškai yra neįveikiama. Tai

turi pripažinti pačios stipriausios pasaulio valstybės.

Pateikė

Gintaras Binkauskas

FAKTŲ KRAITELĖ

(Iš ELTA, BNS ir AGEP pranešimų)

SANDĖLIAI, KURIŲ NIEKAS NESAUGO

Vien Kauno rajone yra 19 sandėlių, kuriuose laikomi pesticidai. Iš viso apiečiuose sandėliuose sukaupta apie 70 tonų šių nuodingųjų chemikalų. Blogiausia, jog tai nesaugomos, visiškai apieistos jų laikymo vietos. Trečdalis sandėlių neturi stogų, beveik visi be durų ir be langų.

Iki spalio vidurio visus pesticidus iš sandėlių ketinama suvežti į netoli Balty esančią slėptuvę.

PASITIKĖJIMAS

"Respublikos" dienraštyje paskelbti "Baltijos tyrimų" duomenys rodo, kad Lietuvoje labiausiai pasitikima žiniasklaida ir bažnyčia. 72 proc. iš rugsėjo mėnesį

apkaustų respondentų teigė labiausiai pasitikėti žiniasklaida, o 65 proc. - bažnyčia. Labiausiai nepasitikima komerciniais bankais (83 proc.), policija (68 proc.), teismais (59 proc.). Lietuvos Vyriausybę pasitiki 36 proc. apklaustųjų, Lietuvos Seimu - 29 proc.

VERSLAS

"Verslo padėtis yra grėsminga" - išpėjo Kauno regiono smulkiųjų verslininkų susivienijimo valdybos pirmininkė Laima Mogenienė, suskaičiavusi, kad dabar nuo kiekvieno sunkiai uždirbto lito verslininkai atiduoda jau net po 80 centų. Tai žlugdo bet kokią interesą dirbti. Būtent dėl mokesčių naštos pernai likvidavosi 5753 mažosios įmonės, - rašo "Verslo žinios".

KVIETIMAS

Maloniai kviečiame dalyvauti

LIETUVOS PILIETINĖS SANTALKOS

kuriamojoje konferencijoje, kuri įvyks
1997 m. lapkričio 15 d. Vilniuje,
Konferencijos pradžia 11.00 val.

LIETUVOS PILIETINĖ SANTALKA - tai Lietuvos žmonių siekis padėti sau ir valstybei. SANTALKA stiprins demokratiją ir valstybingumą, padės kurti solidarai piliečių visuomenei, stengsis, kad būtų užtikrintos žmogaus teisės, jo gerovė ir laisvė.

Pagrindinės SANTALKOS veiklos kryptys:

- kurti ir įgyvendinti modernios, demokratinės valstybės bei atviros visuomenės plėtotės projektus;
- telkti ir remti pilietines Lietuvos žmonių iniciatyvas ūkio, kultūros bei socialinės veiklos srityse.

SANTALKA buria Lietuvos žmones, gyvenančius Lietuvoje ir užsienyje, krašto visuomenines ir politines jėgas, kad būtų sukurti tvirti Lietuvos ūkiniai ir kultūriniai pagrindai, nubrėžtos aiškos valstybės ir visuomenės plėtotės gairės.

KONFERENCIJOS DARBOTVARKĖ

- * Konferencijos atidarymas – *Dr. Romas Pakalnis*
- * Lietuvos Respublikos Prezidento *Algirdo Brazausko* žodis.
- * Lietuvos pilietinės santalkos tikslai ir uždaviniai – Prof. *Vaidotas Antanaitis* (15 min.)
- * Diskusija: pilietinės visuomenės kūrimosi programa. Dalyvauja pretendentai į Lietuvos Respublikos prezidento postą ir kiti konferencijos dalyviai. (1.30 val)
- * Kreipimosi į visuomenę svarstymas ir priėmimas (30 min.)
- Pertrauka**
- * Lietuvos pilietinės santalkos įstatų svarstymas ir priėmimas.
- * Santalkos tarybos rinkimai.
- * Pirmasis išrinktos tarybos posėdis.

LIETUVOS PILIETINĖS SANTALKOS
INICIATYVINĖ GRUPĖ

AMERIKOS LIETUVIŲ PARLAMENTE

(Atkelta iš 1 psl.)

sulaukė ir trijų vaikų. Bendruomenės nare Regina tapo 1948-aisiais, o pirmininke – prieš trejus metus. Ant-rajai kadencijai šioje sesijoje ji išrinkta vienbalsiai.

Netrukus buvome supažindinti ir su kitų balsavimų rezultatais. Išrinkta Kontrolės komisija ir Garbės teismas.

Popietiniame posėdyje išklauskė Ekonominių reikalų komisijos pirmininko Dr. Remigijaus Gaškos, Socialinių reikalų – dr. A.Čepulio, Švietimo – Juozo Polikajčio, Kultūros – Antano Polikajčio, Organizacinių reikalų – V.Maciūno ir kitų komisijų pranešimus apie nuveiktus darbus ir planus šiai kadencijai. Apie jaunimo reikalus kalbėjo Mike Mykolaitis. Į daugelį klausimų atsakyta iš karto, o kai kuriuos turės išnagrinėti atitinkamos komisijos. Pasibaigus paskutiniam posėdžiui, dar ilgai tarpusavyje kalbėjosi sesijos dalyvių grupės. Žmonės aptarinėjo artimiausius darbus, o mažiau vienas kitą pažįstantieji keitėsi adresais.

Baigdamas šį aprašymą, norėčiau tik pažymėti, kad per abi sesijos dienas joje skambėjo labai graži, svetimžodžiais neužteršta lietuvių kalba. Pravartu būtų jos pasimokyti ir kai kuriems Lietuvos politikams, aktoriams ir šiaip svečiams, užjūriuose dažnokai besilankantiems.

... Išvažiuojant iš Filadelfijos ėmė kristi smulkutė dulksna, greitai pavirtusi į smarkią liūtį. Automobilio

Kalba JAV LB XV tarybos pirmosios sesijos ruošos komiteto pirmininkas Algimantas Gečys

Aktyvios bendruomenininkės – dukra ir mama. Iš kairės: Jūratė Budrienė ir Birutė Jasaitienė Viktoro Kučo nuotraukos

žibintai vos spėjo plėsti kelio juostą iš staiga užgriuvusios tamsos. Pravažiavus gal apie šimtą mylių, už nedidelio posūkio staiga išvydome ką tik į kelio užtvarą atsirėmusį ir skersai pasisukusį baltą automobilį. Gal kaip tik ryški nukentėjusios mašinos spalva ir išgelbėjo, kad į ją neatsitrenkėme. Nereikia ypatingos vaizduotės, kad suvoktum, kokia nelaimė galėjo įvykti.

Liūtis baigėsi, kai iki namų liko mažiau kaip šimtas mylių.

Taigi ne tokia jau lengva Amerikos lietuvių parlamento narių dalia. Narių, kuriems niekas nemoka algų ir komandiruočių pinigų, neteikia lengvatų. Narių, kuriems tenka tik didžiulė atsakomybė už tai, kad nenutrūktų lietuviškoji veikla, kurią plėtoti darosi vis sunkiau.

gimimo sukaktis, rašytojo Tumo – Vaižganto mirties 25-ųjų metinių akademija, Vytauto Didžiojo universiteto 30 metų sukaktis. Buvo paminėta poeto Bernardo Brazdžionio 30 metų kūrybinio darbo sukaktis, surengtas prof. Krėvės – Mickevičiaus minėjimas, pianisto virtuozo Andriaus Kuprevičiaus koncertas ir t.t. Visko nesuminėsi.

ALTS Bostono skyrius, organizuodamas stambius renginius, jautė, kad visuomenei reikia ir lengvesnio turinio susitikimų, kurie labiau patrauktų jaunimą. Užsima tokiuose renginiuose perduoti lietuviškas tradicijas, supažindinti su tautosaka, muzika, daile, literatūra. Taip kilo sumanymas ruošti kultūros subatvakarius. Jų pradininkais buvo Justas Vaičaitis, poetas Stasys Santvaras, dailininkas Viktoras Andriušis, Vladas Mickūnas, Antanas ir Ona Vileniškių.

Pirmasis kultūros subatvakaris įvyko 1959 m. Ši tradicija tęsiama iki šiol. Iki 1985 m. buvo surengiama apie 7-8 renginius per metus. Dabar pasitenkinama vienu ar dviem renginiais. Subatvakariai buvo ir yra gausiai lankomi. Jų dalyviai buvo supažindinti su lietuvių rašytojų kūryba, kompozitoriais ir įvairios krypties muzika, sava ir užsienio politika.

Paskaitas skaitė profesoriai, muzikai, rašytojai, poetai, politikai, visuomenininkai, teisininkai. Paminėtos įvairių institucijų bei nusi-pelnusių asmenų sukaktys, pagerbti lietuvybei bei tautiniam judėjimui nusipelnę asmenys. Paskaitos buvo pa-įvairinamos menine dalimi. Kultūrinių subatvakarių komisijos ruošimo pirmininkais yra buvę J. Vaičaitis, E. Cibas, R. Veitas, B. Vaičjurgy-

tė-Šleziene, G. Čepas.

Šių metų pirmojo subatvakario tema – skyriaus garbės nario Stasio Santvaro publicistikos knygos "Kasdieninė lietuvių duona" pristatymas. Ši knyga – jo Lietuvoje leidžiamų raštų trečioji dalis.

Sveikinimo žodžiu renginį pradėjo šių metų kultūros subatvakarių ruošimo komisijos pirmininkas Romas Veitas. Knygos supažindinime dalyvavo žurnalistė visuomeninkė Dr. Elona Vaišnienė, radijo žurnalistė Rima Girniuvienė ir lituanistė Zita Krukonienė. Visos trys pokalbio būdu atskleidė vis kitas knygos detales. Elona pastebėjo Stasio Santvaro kalbos sklandumą ir turtingumą, aprašomųjų vaizdų raiškumą. Rima, bendrais bruožais apibūdinti knygą, pastebėjo, kad jai didžiausią įspūdį padarė poeto "noras matyti kituose žmonėse tik gera". Zitai patiko straipsnių lyriškumas. Pašnekesys buvo pajvairinamas ištraukomis iš knygos, kurias raiškiai perskaitė Irena Šebedienė ir Šarūnas Krukonis. Jauna pianistė Onutė Mongait paskambino Šuberto kūrinio "Klajūnas" II ir III dalis. Renginio pabaigoje žodį tarė Alė Santvarienė. Ji padėkojo raštų redaktoriui – rašytojui Robertui Keturakiui, knygų leidimo mecenatams, tarp kurių yra ir ALTS Bostono skyrius, o taip pat visiems programos dalyviams.

Bostone šio renginio diena buvo saulėta ir šilta. Tokia pat šiluma jungė ir visus dalyvavusius. Prie to prisidėjo apgalvotai ir skoningai papuošta salė, kukli, bei įdomi parodėlė apie poetą, rudens gėlių puokštės ir muzika. Pirmasis šių metų kultūrinis subatvakaris pasisekė. Z.K.

KULTŪROS SUBATVAKARIS BOSTONE

Spalio 5 d. Amerikos lietuvių tautinės sąjungos (ALTS) Bostono skyriaus kultūros subatvakarių valdyba pakvietė Bostono ir apylinkių lietuvius į pirmąjį šių metų subatvakarį. Tačiau prieš pradėdami kalbėti apie šį rengi-

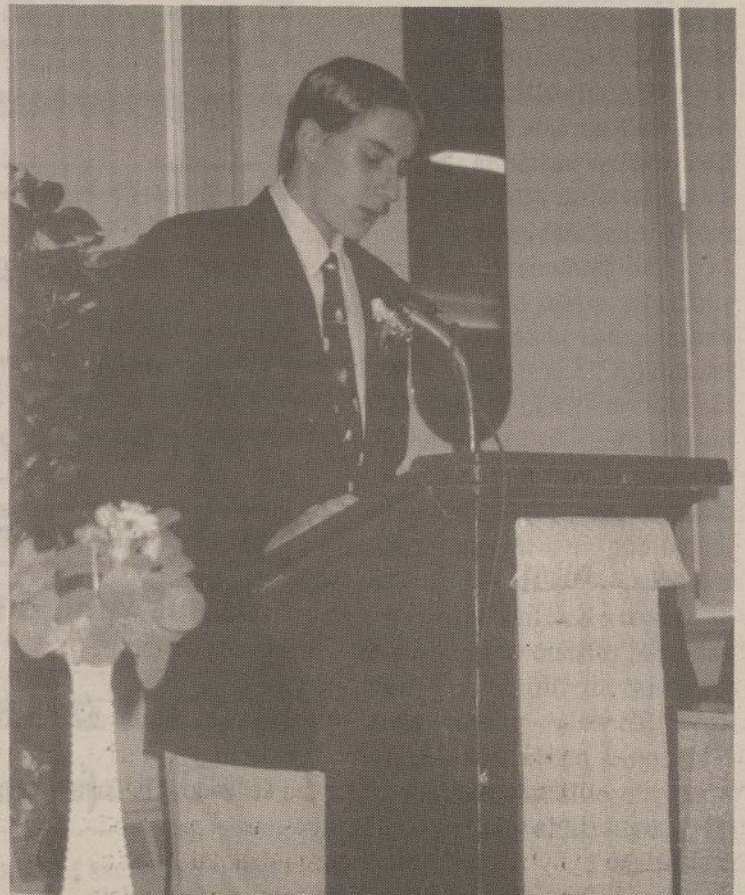
nį, prisiminkime, kaip ir kodėl atsirado kultūros subatvakariai.

Bostone tautinės sąjungos skyrius įsikūrė 1949 metais ir iš karto aktyviai įsijungė į kultūrinį ir visuomeninį lietuvių gyvenimą. Per

48 metus suruošta daug renginių: Tautos šventės ir Lietuvos kariuomenės dienos minėjimai, genocido paroda, nepriklausomybės paskelbimo minėjimai, Prezidento A. Smetonos 15 metų mirties sukaktis, V. Kudirkos 100 m.

Kultūrinio subatvakario programos dalyvės su poeto našle Alė Santvariene. Iš kairės: Onutė Mongait, Zita Krukonienė, Alė Santvarienė, Elona Vaišnienė, Rima Griniuvienė ir Irena Šebedienė

Stasio Santvaro kūrybą skaito Šarūnas Krukonis

PIRMOSIOS LIETUVIŠKOS KNYGOS MINĖJIMAI

Niujorke

Kęstutis K. Miklas

Spalio 19 d. Brooklyn'e esančiame Kultūros Židinyje įvyko Martyno Mažvydo "Katekizmo" 450 metinių minėjimas. Jį surengė JAV Lietuvių bendruomenės New York apygardos valdyba. Jos pirmininkas Kęstutis Bileris, pradėdamas minėjimą, perskaitė Lietuvos Seimo pirminko Vytauto Landsbergio sveikinimą šių sukaktuvių proga ir tolimesnei programai vadovauti pakvietė naujųjų ateivių atstovę Jurgitą Vaitkienę.

Kalbėti apie Martyną Mažvydą ir jo "Katekizmą" buvo specialiai iš Lietuvos pakviestas Vilniaus universiteto Knygotyros katedros vedėjas prof. Domas Kaunas. Jo ilgokos, gana turiningos paskaitos klausėsi apie 200 vietos lietuvių. Profesorius papasakojo apie tą laikmetį, kai Mažvydai teko studijuoti Karaliaučiaus universitete, kurį 1544 m. įsteigė paskutinis kryžiuočių magistras Albrechtas, perėjęs į Martyno Liuterio protestantų judėjimą ir pasiskelbęs Prūsijos kunigaikščiu.

Būdamas aršiu Liuterio pasekėju, Albrechtas per universitetą bandė visokiais būdais skleisti protestantizmą ne tik Prūsijoje, bet ir Lietuvoje. Todėl tame universitete nemažai dėmesio buvo skiriama ir lietuvių kalbai. Buvo sudarytos gana palankios sąlygos studijuoti ir lietuviams. Šalia ten dėsciusių Abromo Kulviečio ir Stanislovo Rapolionio, be Martyno Mažvydo jame dar studijavo Mikalojus Blatnas, Augustinas Jomantas, Baltramiejus Vilentas, Stanislovas Marčianas, Tomas Gedkantas, Jurgis Zabloskis ir kiti.

Prof. D. Kaunas paminėjo, kad iki šios dienos dar nėra tiksliai nustatyta, kur ir kada Martynas Mažvydas gimė. Niekas nebando užginčyti, kad stodamas į universitetą, jis turėjo būti pakanamai gerai išsimokslinęs, jau turėjęs 25 ar daugiau metų. Manoma, kad jo tėviškė buvo Žemaitija, kažkur apie Kražius, Tytuvėnus ar Viduklę. Pagal to laiko sąlygas jis gal būtų buvo ir bajoriškos kilmės.

Prof. Kaunas taip pat vaizdžiai pristatė ir patį "Katekizmą", ir didžiausią tos knygelės dalį – giesmyną. Net penki puslapiai skirti Mažvydo eiliuotam šaukliui – "Braliai seseriai imkiet mani ir skaitkiet".

Prof. Kauno paskaitą

susirinkusieji palydėjo ilgą plovimą. Po to Brooklyn'o Apreiškimo parapijos choras, vadovaujamas Astos Barauskienės, ją puikiai papildė, pagiedodamas dvi M. Mažvydo giesmes: "GIVENIMA TAS TURES" ir "GIESMES ANT WELIKU".

Martyno Mažvydo bibliotekos Lituanistikos skyriaus vedėja Silvija Vėlavienė supažindino visus su iš Lietuvos atvežta ir čia salėje išstatyta M. Mažvydo raštų ir kitų kalbotyros bei istorijos darbų kilnojama paroda. Ji tikrai buvo verta dėmesio. Iš New York ji keliaus į visus JAV lietuvių telkinius, o po to per visas lituanistines mokyklas.

Prof. Kaunas dar turėjo proga pakalbėti ir apie pirmąją lietuvišką knygą, kuri buvo išleista JAV 1875 metais, Shamokin miestelyje, Pensilvanijos valstijoje. Tai buvo Mykolo Tvardausko paruoštas 159 puslapių žodynėlis, skirtas to meto lietuviams imigrantams. Ši knygelė su užrašu "TLUMOSZIUS arba SLOWNIKAS Angelskai – Lietuwiszkas ir Lietuwiszka – Angelsckas" negalėjo plačiau pasklisti, nes beveik visi egzemplioriai sudegė, kilus gaisrui spaustuvių tuoj po jos atspausdinimo. Yra surastas tik vienas tos knygelės egzempliorius, gerokai apgadintas, net su vienu išplėstu lapu (15-16 pusl.). Bene keičiausia, kad jis buvo rastas Lietuvoje, nežinia kaip į ją

patekęs. Šiomet spalio pradžioje Vilniaus "Minties" leidykla išleido šios knygelės perspaudą. Vienas jos egzempliorius buvo parodytas šio minėjimo metu.

Šį daugiau kaip dvi valandas užtrukusį minėjimą užbaigė Lietuvos Generalinis konsulas dr. Petras Anusas. Po to sekė pabendravimas prie kavutės, per kurį susirinkusieji turėjo progą asmeniškai susipažinti su svečiais ir pasidalinti mintimis apie šį puikų minėjimą.

Filadelfijoje

Pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo "Katekizmo" 450 metų sukaktis Filadelfijoje bus paminėta neeiliniais – keturių dalių – renginiais. Stengiamės ne tik savo tarpe sukaktį pažymėti, bet ir plačiąją amerikiečių visuomenę supažindinti su Mažvydo "Katekizmu" reikšme mūsų kultūros raidai.

Visą lapkričio mėnesį Filadelfijos miesto centrinėje bibliotekos (Free Library of Philadelphia, Logan Square), istorijos skyriuje vyks retų lietuviškų knygų ir pirmajai lietuviškai knygai paminėti Lietuvoje išleistų leidinių bei suvenyrų paroda. Apie tai skelbiama bibliotekos lapkričio renginių kalendoriuje.

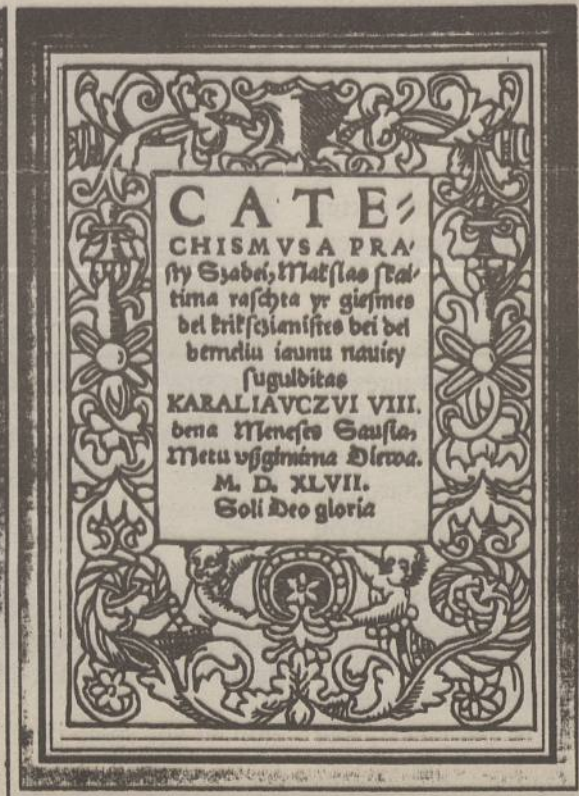
Antroji minėjimo dalis vyks Filadelfijoje esančiame University of Pennsylvania.

Lapkričio 14 d., penktadienį, Penn kalbų centras ir Lietuvių bendruomenės Filadelfijos apylinkė nuo 1-mos iki 4-tos val. p.p. Houston Hall pastate, (3417 Spruce Street) Bodek Lounge salėje rengia susirinkimą (koliokviumą) šiai sukakčiai paminėti. Dalyvaus trys kalbėtojai, atvykę iš tolimų vietovių. Kalbės Dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė, gyvenanti Kaune ir dė-

tanti senąją lietuvių literatūrą Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose. Jos tema – "Lietuviškosios reformacijos akcentai Martyno Mažvydo raštuose". Dr. Leonardas V. Gerulaitis yra istorijos profesorius Oakland universitete, Michigan valstijoje. Šis Renesanso laikotarpio knygų žinovas aptars Martyno Mažvydo katekizmo istorines aplinkybes. Trečiasis kalbėtojas yra amerikietis Dr. William

(Nukelta į 7 psl.)

Pirmoji knyga (atvaizdą atsiuntė Algirdas Gustaitis)

450
1547-1997

JAV LB Kultūros Tarybos SPAUDOS VAJUS

Papiginta metinė prenumerata naujiems skaitytojams:

DIRVA.....\$25.00 (vietoje \$35)
P.O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191

DRAUGAS.....\$60.00 (vietoje \$95)
4545 W 63rd Str.
Chicago, IL 60629

DARBININKAS.....\$20.00 (vietoje \$35)
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

EGLUTĖ.....\$10.00 (vietoje \$15)
13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

BRIDGES.....\$15.00 (vietoje \$18)
LAC, Inc. Treasurer
1927 W. Boulevard
Racine, WI. 53403

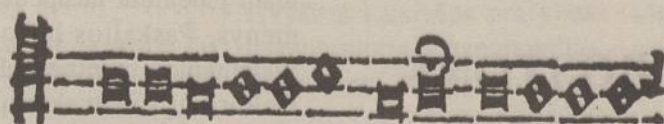
LIETUVIŲ BALSAS.....\$20.00 (vietoje \$30)
2624 W. 71st. Street,
Chicago, IL 60629

PASAULIO LIETUVIS.....\$10.00 (vietoje \$20)
6428 Ridge Rd.,
Clarendon Hills, IL 60514

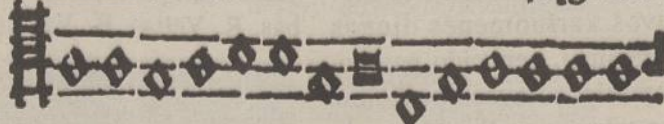
LITUANUS.....\$8.00 (vietoje \$10)
6621 S. Troy Str.
Chicago, IL 60629

PUIKI DOVANA KALĖDŲ PROGA
studentui, naujakuriui, jaunai šeimai

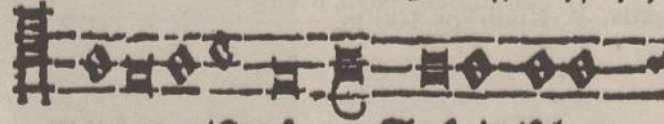
(548) II GESMES CHRICKZONISKAS

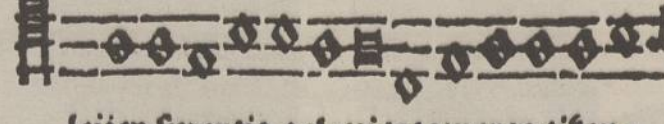
amfinafis effi Sunus. Tu ant ischgelbe

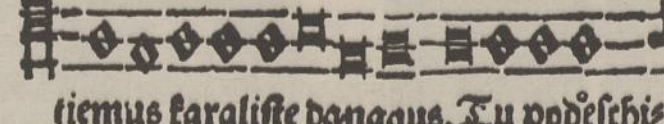
ghima priepmdams smogu neshibanseien

mergos czistos funa. Tu taip ischga

Iciyen smertis geloni/atawewey tiken

tiemus karaliste dangaus. Tu podeschis

nes Diwa fedi garbeiye Tiema Sudza

Gaidų užrašymas M. Mažvydo "Katekizme"

(Pateikė Julius Veblaitis)

PIRMOSIOS LIETUVIŠKOS KNYGOS MINĖJIMAI

(Atkelta iš 6 psl.)

R. Schmalstieg, profesorius iš Pensilvanijos valstybinio universiteto. Jo tema: "Martynas Mažvydas ir John Wycliff: angliškasis ryšys". Puikiai išmokęs lietuvių kalbą, prof. R. Schmalstieg daugiui lietuvių yra žinomas kaip vadovėlio "Introduction to Modern Lithuanian", parašyto kartu su Leonardu Dambriūnu ir dr. Antanu Klimu, autorius. Jis daug kartų skaitė paskaitas Lietuvoje. 1994 m. jam buvo suteiktas Vilniaus universiteto garbės daktaro laipsnis.

Koliokviumui vadovaus ir kalbėtojus pristatys prof. Harold Schiffman, Pensilvanijos universiteto Penn kalbų centro direktorius. Po akademinės dalies toje pačioje patalpoje pabendrausime su svečiais prie universiteto paruoštų vaišių.

Koliokviumas vyks viename Amerikos seniausių ir garbingiausių "Ivy League" universitetų. University of Pennsylvania turi ir artimą ryšį su lietuviais. Čia dar prieš karą dėstė iš Lietuvos atvykęs kalbininkas profesorius Alfredas Senn. Po karo

profesoriumi buvo pakviestas rašytojas Vincas Krėvė-Mickevičius ir Dr. Antanas Salys. Lietuvių kalba buvo dėstoma Slavistikos ir Baltistikos departamente, kuriame mokėsi jaunas doktorantas Schmalstieg, 1956 m. studijas apvainikavęs filosofijos daktaro laipsniu iš baltų ir slavų kalbų.

1952 m. Pensilvanijos universitetas nupirko nepriklausomybės signataro ir diplomato Dr. Jurgio Saulio biblioteką. Universiteto bibliotekoje daugelį metų dirbė Dr. Vincas Maciūnas ir Dr. Kostas Ostrauskas kaupė lietuviškų knygų bei leidinių lobius, kurie ir dabar, jau jiems išėjus į pensiją, tebėra papildomi. Tai viena iš turtingiausių lituanistikos bibliotekų, esančių už Lietuvos ribų. Iš šios kolekcijos tikimės turėti eksponatų miesto bibliotekos parodoje.

Universitete įvyksiantis trijų profesorių koliokviumas (anglų kalba) yra atviras ir nemokamas plačiai visuomenei. Rengėjai tikisi, kad juo susidomės ir jame apsilankys Filadelfijos apylinkių lietuviai bei jų draugai. Norė-

tusi parodyti universiteto vadovybei, kad mūsų visuomenė tokiais renginiais domisi ir įvertina universiteto įnašą organizuojant šį minėjimą.

Lapkričio 15 d., šeštadienį, 6:30 v. v. Filadelfijos Lietuvių kultūros centre (Lithuanian Music Hall patalpoje, 2715 E. Allegheny Ave.) įvyks lietuviškoji akademinė minėjimo dalis. Pagrindinė paskaitininkė – Dr. Dainora Pociūtė–Abukevičienė kalbės apie Mažvydo giesmes "Katekizme" bei vėlesniuose jo leidiniuose. Iš Lietuvos gavo me valstybinio Mažvydo minėjimo, įvykusio šiemet, sausio 8 d. Vilniuje, Operos ir baleto teatro rūmuose, vaizdajuostę. Bus parodytos šio minėjimo ištraukos: girdėsime M. Mažvydo giesmes ir matysime įdomius minėjimo vaizdus. Po minėjimo pabendrausime su viešnia ir pavarosime prie kavos ir vyno.

Lietuviškos knygos metai Filadelfijoje bus užbaigti tradiciniame kalėdiniame koncerte, kuris įvyks gruodžio 28 d. Kaip žinome, lietuviškos Šv. Andriejaus parapijos sumanous administratoriaus

kun. Petro Burkauskio pastangų dėka tokių koncertų metu bažnyčia būna pilnutėlė. Atėina ne tik lietuviai, bet ir amerikiečiai. Šiais metais šalia įprastų kalėdinių giesmių, parapijos choras giedos ir Mažvydo surinktas giesmes.

Mažvydo katekizmo 450 metų sukakčiai paminėti minėjimus JAV LB apylinkėse koordinuoja JAV LB Kultūros tarybos sudarytas komitetas, kuriam vadovauja Nijolė Martinaitytė-Nelson. Šis komitetas glaudžiai bendradarbiauja su Filadelfijoje sudarytu minėjimo komitetu.

KONKURSUI!

(Dėl Stasės Šimoliūnienės paskelbto konkurso: pakeisti žodį "agroturizmas" taisyklingu lietuvišku atitikmeniu)

Siūlau žodį agroturizmas pakeisti grynai lietuvišku terminu – **kaimų lankymas**.

Aplankymas arba lankymas (arba agroturizmas) yra keliaujant arba specialiai išsirengiant pamatyti įdomių, gražių, svetimų ar mokslininkams naudingų vietų, arba pabuvoti, pailsėti, pasilinks-

minti. Kitaip sakant: apsilankyti, pasisvečiuoti, tarmiškai kalbant, pakieminėti. Agroturizmas yra specialiai tik kaimų, ūkių ar darų lankymas palyginimui, pasidomėjimui arba pažinimui. Todėl mano parinktas dviejų žodžių terminas kaimų lankymas tiksliai atitinka šį tarptautinį terminą. Nemačiau, kad įmanoma agroturizmą pakeisti vienu žodžiu, nes tai būtų jau gremėzdas.

Teresė Gečienė

Andrius Mironas

MIELI TAUTIEČIAI Už Valdą Adamkų – už Lietuvos ateitį!

Daugiau kaip prieš septynerius metus atkurta Lietuvos nepriklausomybė. Per šį laikotarpį pasiekta nemažai: įtvirtinta demokratinė santvarka, pradėtos ekonominės, socialinės ir kitos reformos, užmegzti santykiai su užsienio valstybėmis bei tarptautinėmis organizacijomis. Tačiau Lietuvoje dar yra daug neišspręstų problemų. Pirmiausia, svarbu paspartinti laisvosios rinkos principais pagrįstą ekonomikos reformą, panaikinti korupciją, pradėti efektyvią kovą prieš organizuotą ir individualų nusikalstamumą, įtvirtinti valstybės pareigūnų ir tarnautojų atsakomybę žmonėms, plėtoti krašto nūdienos interesais paremtą užsienio politiką.

Valdas Adamkus į Lietuvos prezidentus kandidatuoja siekdamas šių tikslų įgyvendinimo. Jis puikiai supranta, kad vienas žmogus stebuklų nepadarys. Tačiau prezidentą renka visi piliečiai ir Konstitucija jam suteikia svarias valstybės vadovo teises. Valdui Adamkui laimėjus rinkimus, jis prezidento instituciją suaktyvins ir padarys ją naujos politikos ir reformų centru.

Valdas Adamkus nėra įsipareigojęs siauriems politiniams ar ekonominiams interesams. Mes įsitikinę, kad jis sutelks plačią partijų ir visuomeninių organizacijų koaliciją. Valdas Adamkus siekia atkurti tautinę santarvę, kuri vienijo Lietuvą Atgimimo pradžioje. Nepagrįsti kaltinimai ir amžinas praeities sąskaitų suvedinėjimas turi baigtis. Valdas Adamkus dės visas pastangas, kad sustabdytų jaunai demokratijai taip žalingą visuomenės supriešinimą.

Suprasdami, jog šiuo kritišku laikotarpiu reikia valstybės vadovo, kurio principai, patyrimas ir ateities vizija padės Tėvynės šviesesniai rytojui, kviečiame paremti Valdo Adamkaus kandidatūrą.

Komitetas: Stanley Balzekas, Stasys Baras, Aldona ir Algirdas Braziai, Danguolė ir Justas Buiviai, Rimas Dirvonis, Rimas Domanskis, Vytautas Germanas, Janina ir Vytautas Grybauskai, Jurgis Janušaitis, Vytautas Januškis, dr. Jonas Jasaitis, Pranas Jurkus, dr. Alfonsas Kisieličius, Rita ir dr. Tomas Kisieliai, Gražina ir James P. Liautaud, Dovydas Mackevičius, Anatolius Miliūnas, Tadas Misiūnas, Amanda ir Algirdas Mulioliai, Leonas Narbutis, dr. Jonas Račkauskas, dr. Leonidas Ragas, Alė ir dr. Antanas Razmai, Algis Rukšėnas, Arūnas Satkus, Birutė Skorubskienė, Rūta ir Aras Staniuliai, Magdalena Stankūnienė, Aldona Stempužienė, dr. Julius Šmulskštys.

Čekius prašome rašyti: ADAMKUS FOR PRESIDENT OF LITHUANIA
ir siųsti: Standard Federal Bank
Attn. Barb
715 Plainfield Road
Willowbrook, IL 60521

Valdo Adamkaus rinkimams paremti siunčiu _____ dol.
Vardas ir pavardė _____
Adresas _____
Skelbti spaudoje taip ne

PADEDAME LIETUVAI

Spalio 10 d. įvykusiame Amerikos lietuvių tautinės sąjungos valdybos posėdyje, kuriame taip pat dalyvavo svečias – ilgametis aktyvus ALTS veikėjas, inž. Eugenijus Bartkus, buvo apsvaistytas Lietuvių tautininkų sąjungos valdybos prašymas padėti įsigyti patalpas Vilniuje, kurias šiuo metu tautininkai nuomoja. ALTS valdyba, apsvarsčiusi šį klausimą, nutarė padengti patalpų įsigijimo išlaidas. Apie tai redakcijai pranešė ALTS vicepirmininkas Petras Buchas. I. Kriaučeliūnienės nuotraukoje (iš kairės): O. Kremeris, E. Bartkus, Dr. L. Kriaučeliūnas, S. Briedis ir P. Buchas

IŠGIRSTA MAMOS MALDA

Prieš 17 metų Klaipėdos gyventojų Aurylų šeima sulaukė pirmagimio sūnaus – Tomo. Tačiau berniukas gimė, turėdamas labai didelę negalią. Tomo galva buvo be smakro. Jam buvo sunku normaliai kvėpuoti, valgyti, miegoti, skaudėjo veidą net juokiantis.

Nuo pat jo gimimo mama ieškojo visokių būdų jam pagelbėti. Ji kreipėsi į žinomus gydytojus, kurie, deja, neretai jos skausmą dar padidindavo sakydami: "Ko čia rūpiniesi, tokie vaikai neilgai gyvena". Kartą ji nustebusi paklausė tokio gydytojo: "O kodėl negyvena? Juk jis turi sveiką širdį ir visi kiti jo kūno organai yra normalūs?" Tada gydytojas ėmė aiškinti: "Matote, jis negali normaliai valgyti..." "Bet jis turi mamą. Juk visi kūdikiai turi būti

Dana Čipkienė
maitinami" Išgirdęs tokį atsakymą, Vilniuje užkalbintas profesorius tik numojo ranka. Skausmą, kurį ši šeima patyrė iš aplinkinių žmonių, tik viena mama gali apibūdinti. Pasakyti, kad žmonės yra negailestingi, būtų net per švelnu...

Nors Tomo mamai net ir kai kurie garsiais save laikantys Amerikos gydytojai pasakė, kad Tomui jokios pagalbos suteikti negali, ji vis tiek neprarado vilties ir tikėjosi stebuklo. Todėl ji ir atvyko į Klaipėdos miesto ligoninę su Tomu, norėdama neseniai iš Cleveland atvažiavusiems "Vilties partnerystės" gydytojams jį parodyti.

Prieš patikrinimą kalbėjau su mama. Mačiau iš abiejų laikysenos, kad jie tikėjosi iš šių gydytojų ko nors

daugiau. Aurylienė man tada pasakė: "Jeigu ir šie gydytojai pasakys, kad negali padėti, tuomet jau žinosime, kad nebėra daugiau vilties, kad turėsime gyventi taip, kaip ligi šiol."

Kol gydytojai tyrė Tomą, mano mintys susiliejo su malda. Kadangi gydytojai gana ilgai ir tyliai tarp savęs kalbėjosi, pradėjo ir į mane skverbtis liūdnos mintys... Tačiau netikėtai jie atsuko į mus ir ištare:

– Mes galime Tomui padėti. Tačiau ne čia. Jis turėtų atvykti į Cleveland, nes jam reikia labai sudėtingos operacijos. Jūs turėtumėte pasirūpinti Tomą ir jo mamą atvežti į Cleveland.

Aš išverčiau gerą žinią, bet Tomo mama dar labiau nusiminė, nes jų šeima jokių būdu neįstengtų sukaupti tiek

lėšų kelionei į Ameriką. Tada tik užsirašiau jų adresą. Netrukus išsiskyrėm, nes turėjome skubėti prie kitų ligonių...

Tačiau aplinkybės klostėsi laimingai. "Dirvos" redaktorius, dr. Jonas Jasaitis savo skiltyje paskatino skaitytojus, kad būtų gražu, jei atsirastų žmonių, kurie pasirūpintų Tomo kelione. "Lietuvių sodybos" gyventoja Paulė Balčiūnienė, 93 metų motina ir močiutė tuoj pradėjo rinkti pinigus. Po metų pinigai šiais kelionei buvo surinkti. Labai gaila, kad ši geradarė jau nebepamatė Tomuko. Ji, būdama mirties patalė, dar pakartotinai paprašė dukters Nijolės Maželienės, kad būtų padėkota aukotojams ir kad Tomukas būtų čia atvežtas.

Jos paskutinė valia buvo įvykdyta, kai Tomas ir Janina Aurylai spalio 11 d., šeštadienio vakare atvyko į Cleveland. Sekmadienio rytą Dievo Motinos bažnyčios klebonas Gediminas Kijauskas S.J. kvietė parapijiečius melstis už Tomo sėkmingą operaciją. Nepažistami žmonės, pirmą kartą išvydę Tomą, verkė. Janina Aurylienė, giliai sujaudinta, besidalindama išpuoliais, pasisakė: "Savo gyvenime, kuris buvo tikrai negailestingas, atvykusi į Cleveland, pirmą kartą, taip ryškiai pajutau, kad Dievo valios pasireiškimas vyksta per žmones".

Sekmadienio popietę, grįžę iš bažnyčios, praleidome susipažindami su "Lietuvių sodybos" gyventojais. Mūsų jau laukė televizijos reporteriai. Į sodybą atvyko dauguma "Vilties partnerystės" gydytojų, panorusių susitikti su Tomu ir jo mamyte. Vakarinių žinių laidoje, tuojau po pranešimo apie Cleveland "Indians" laimėjimą, TV-5 pateikė gana ilgoką pasakojimą apie Aurylas bei pasikalbėjimą su gydytojais. Kitą dieną apie tai buvo papasakota TV-8 kanale. Plačiai aprašyta ir Cleveland spaudoje. "The Plain Dealer"

ir "Euclid Sun Journal" pasirodė straipsnis tokiu pavadinimu: "Operation to give disfigured lithuanian teenager new life".

Nuo pat pirmadienio ryto visas tris dienas prieš operaciją praleidome University Hospitals, kur buvo daromi visapusiški, gana brangiai kainuojantys tyrimai. Visa ligoninė, net ir jos lankytojai jau žinojo apie būsimą Tomo operaciją. Kur beėjome, visi sveikino Tomą, spausdami jam ranką ir linkėdami geriausios sėkmės. Visi ligoninės tarnautojai buvo labai malonūs ir paslaugūs, visi džiaugsmingai šypsojosi...

Atėjo ketvirtadienis – operacijos diena. Jau truputį po 5-tos valandos ryto atsiradome ligoninėje. Aš paklausiau Tomo, ar jis yra laimingas. Vaikinas tvirtai ištare "taip". Į klausimą "O ar nesigaili čia atvykęs?" dar tvirtiau atsakė "ne".

Visi gydytojai mus sutiko labai linksmais veidais ir prieš operaciją sutiko su Tomu nusifotografuoti. Šio įvykio atminimui ruošiu albumą.

Laukėme su Tomu ligi paskutinės minutės prieš operaciją. O po to teko laukti ilgą aštuonias valandas, kol laimingi ir linksmi, nors ir labai pavargę gydytojai atėjo pranešti mamai, kad Tomo operacija buvo labai sėkminga:

– Jis jau turi smakrą, kuriame dar net ir "duobutę" padarėme, kad gražiau atrodytų.

Mama su džiaugsmo ašaromis gydytojams padovanavo po raudoną rožę ir mažą dovanėlę iš Lietuvos. Janinai Aurylienei, Tomuko mamai, tai buvo tikra šventė. Nuo tos akimirkos ne tik Tomui, bet ir visai jų šeimai prasidėjo naujas, laimingas gyvenimas. 1997 metų spalio 16-oji Cleveland universiteto ligoninėje "Vilties partnerystės" gydytojų bei kitų darbuotojų dėka iš pagrindų pakeitė Tomo Aurylos gyvenimą.

Prof. Jerold Goldberg ir Tomas Auryla – prieš operaciją

Tomas Auryla ir jo mama Janina

"Vilties partnerystės" grupės nariai Lietuvių sodyboje. Iš kairės: dr. Eric Bloomfield, dr. Vytas Grykšas, prof. Jerold Goldberg, prof. John DiStefano ir dr. Gintautas Sabataitis D. Čipkienės nuotraukos

GERAS ŽMOGUS

Vladas Vijeikis

Netolimos praeities laikais titulas buvo labai svarbus reikalas. Niekas nežūrėjo, kaip tu atrodai ar kokiam vaikui darželyje mokeisi. Jeigu tu princas, hercogas, grafas ar kuris kitoks, tai tavo padėtis visuomenėje yra užtikrinta pagal tavo titulinį laipsnį. Nedrįsk peržengti, nes ir tą gali prarasti, kurį turėjai.

Viskas buvo labai griežtai sutvarkyta. Tokia tvarka išsilaikė iki dvidešimtojo amžiaus. Gal kokia revoliucija bent kiek sumaišė, bet galutinai jos sugriauti nepajėgė.

Pradėjome nuo titulų, bet užteks klaidžioti istorijos miške. Dabar pergyvename demokratinį laiką. Dabar reikia užmiršti senai atgyventus "buržuazinius" (o gal feodalinus?) titulus.

Bet mano pašamoneje atgimė ir sužydėjo (kaip poetai pasakytų) naujas titulas – GERAS ŽMOGUS. Įvairiuose pagerbimuose, kada susirenkame pagarbinti tą ar aną, kalbėjotai iškelia visokias geras pagerbiavimo savybes: kiek jis nuveikė visuomenės labui, kiek paaugojo geriems

darbams (jeigu turėjo). Bet niekad negirdėjau, kad kas pasakytų: "JIS BUVO (kalbant laidotuviuose) arba YRA (kalbant šiaip sau sukaktuvėse) GERAS ŽMOGUS. Tad pasvarstykime, kas yra geras žmogus.

AR JIS YRA TAS, KURIS: nemuša savo žmonos, perka žmonai kailių palatą, parduodamas savo kraują, nepriekaištaudamas sumoka už sūnaus sudaužytą krautuvės langą, išperka apsivogusį tautietį,

lanko visas organizacijų vakarienes, nors nekenčia kugelio, koldūnų nei viščiukų, kantriai klausosi teatro spektaklių iš Lietuvos, nors nesupranta nė vieno žodžio, nors kalbama lietuviškai,

lanko meno parodas iš Lietuvos, nors nemato nieko lietuviško,

aukoja visoms prašančioms organizacijoms, nors ir pats jau rengiasi kreiptis pašalpos,

labai myli savo giminaičius, gyvenančius Lietuvoje (bet kodėl jie nenori dirbti?), gailisi, kad negalėjo grįžti į Lietuvą prieš dvidešimt-trisdešimt metų (dabar per vėlu),

siunčia savo jaunoms giminaitėms sukneles, o jos išmeta, nes bijo, kad nebūtų išjuoktos (dabar – kitos mados),

rašydamas į Lietuvą, laiške įdeda vieną kitą dolerį (tuo labai pradžiugina paštininkus)?

VOLTAIRE MOKSLAI

Prancūzų filosofas Voltaire, miręs 1778 m. pareiškė: "Šmeižk, šmeižk, o kas nors prilips". Ir man keista: iš kur tie maži žmogeliai Lietuvoje galėjo girdėti apie Voltaire? Dabar jie šmeižia didžiai nusipelnusių Vytautą Landsbergį. Žinoma jiems labai toli iki filosofo Voltaire. Bet jų nešvari smegeninė dar neatsikrato bolševikinės sistemos metodų. Greičiausia jiems padeda buvęs prokuroras ir jų sėbras. Susirišę tarbybiniais ir giminystės ryšiais dar neužmiršta savo puikių pozicijų tėvelio Stalino laikais. Įpratę kaltinti nekalčius žmones, tie buvę KGB

agentai toliau varo savo amatą. Dabar gal jiems pažadėti geri atlyginimai? Viena aišku, kad ta žmeižtų kampanija prieš Vytautą Landsbergį siejasi su ateinančiais prezidentiniais rinkimais. Kas tuo nori pasinaudoti? Aišku, kad LDDP. Tai bolševikinis vilkas, apsisiautęs avies kailiu. Dabar tie buvę KGB agentai išsidrąsina, kad jų neliečia buvęs prokuroras, šmeižia jų sėbro nurodymu Vytautą Landsbergį. Tad ko lietuviai norėtų: ar KGB prokuroro ar Lietuvą į nepriklausomybę vedusio Vytauto Landsbergio?

PREZIDENTINIS TUZINAS

Liucija

(Atkelta iš 3 psl.)

nepasakytą.

Niekur apie ją negirdėjome tiek nepelnytai įžeidžiančių vertinimų, kaip išėivijoje. Čia požiūris į Liuciją – beveik toks pat, kaip į V. Žuką Lietuvoje:

"Kažkokia moterėlė", – rašė vis labiau neklystančiu save laikantis. – "Užmiršau net jos pavardę." (O gal ir iš tikrųjų užmiršo, o gal čia toks arklis "humoras"?)

"Na, ką jūs, anekdotas, daugiau nieko. Argi išivaizduojate ją Jungtinėse Tautose? Prezidentas turi būti solidus..." – su atlaidžia šypsena kalbėjo šiaip jau pasverianti savo žodžius dailiosios lyties atstovė. O iš tikrųjų profesorė Liucija Jungtinėse Tautose Lietuvai gėdos nepadarė. Gal ji niekada ir netaps Prezidente, tačiau jei kada nors žmonės atsikvošėtų, jie pamatytų, kad ši drąsi moteris gali būti puiki ambasadorė.

Keisčiausia, kad dauguma neigiamai apie profesorę Liuciją Baškauskaitę atsiliepiančiųjų iš tikrųjų labai mažai težino apie jos veiklą. Kai apie tai pasakoji, jie klausosi su didžiausiu nepatiklumu ("negali to būti"). Galų gale iš dalies sutinka:

– Taip, gal būt tai labai gražu. Bet ... į prezidentus?

Kaip sakoma, savame kieme pranašu nebūsi...

Pirmą kartą susitikau ją Kaune 1989 metais, kai susirinkome atkurti Vytauto Didžiojo universitetą. Sunku net išivaizduoti, kad taip galėjo įvykti. Šalia Kauno partikomo "polišvietimo" namų vėjas supo JAV, Anglijos, Vokietijos ir kitų valstybių vėliavas. Nedidutė, be galo energinga moteris kalbėjo:

"Pieštuką dabar turime, popieriaus lapą turime... Tai ir atkurkime UNIVERSITETĄ. Kompiuteriai ir moderniausios laboratorijos atsiras. Reikia mūsų visų ryžto. Reikia visų mūsų parašų ant universiteto atkūrimo akto!"

Ji jau svarstė, kokie faktai galėtų būti atkuriami pirmiausia, iš kur paimti dėstytojus. O kai kurie to renginio dalyviai pertraukę metu vaikščiodami "polišvietimo" koridoriais, vis žvalgėsi į tokius įkyrėjusius, bet lyg ir amžinai čia kabojusius sovietinės propagandos šūkius, stendus su visokiais "planais" ir "išsipareigojimais". Ne vienas tos atributikos absurdiškumą suvokė, tik dar ir dar kartą pergaltodamas Liucijos žodžius.

Universiteto Atkūrimo Akta pasirašė ir pajutome: "Jis tikrai bus atkurtas". Ar pasakė kas nors tau, Liucija, už tai nuoširdų "ačiū"?

Ji tapo prorektore. Ji tiesiog degte degė visokiais sumanymais. Tačiau sulaukti talkininkų sekėsi vis sunkiau. Į ją pradėjo žiūrėti su didėjančiu įtarumu ("ko čia taip plėšosi?"). Kai daug dirbi, ir klaidų niekada neišvengsi. Kai kas tik to ir laukė. Ir Liucija pasitraukė.

Kraupią Sausio 13-osios naktį jos balsą išgirdo ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Ji kalbėjo ir kalbėjo įvairiomis kalbomis per radiją. Pasaulis buvo sukrėstas. Agresija užspringo. O juk būtų užtekę vienintelio kokio nors išdaviko arba okupantų snaiperio šūvio nutraukti jos gyvybės siūlą! Netrukus po to jai buvo suteikta Lietuvos pilietybė.

Liucija ryžosi steigti TELE-3 – visiškai naujovišką televizijos programą. Nemaža žmonių traukė pečiais: "O kam to reikia? Yra juk Vilniaus, yra Maskvos... Ką čia išsimislijo?" Tačiau ta televizija buvo įkurta ir greitai tapo gana mėgiama. Daug kas buvo neįprasta, netikėta, bet įdomu. Buvo ir dalykų, kuriems tuometinė visuomenė dar nebuvo priaugusi. Buvo ir klaidelių.

Tada prasidėjo nauja puolimo prieš Liuciją banga. "Valstybinės" televizijos atstovai ėmė ją smerkti. Pasiūgirdo perspėjimai: "Nežiūrėkite to filmo, kuris bus šį vakarą rodomas. Saugokite nuo TELE-3 vaikus..." Tik ne daug kas norėjo suprasti, o kaip iš tikrųjų ta niekieno nepalaikoma televizija gyvuoja, iš kokių lėšų rengia savo puikias laidas, iš kur gauna kino filmus. Apie tai, kas toje televizijoje buvo tikrai sveikintina, stengtasi nutylėti.

Galų gale skandalingai pagarsėjusioji bendrovė "Status", apie kurios machinacijas ir šiandien rašo Lietuvos laikraščiai, pasiglemžė šios stoties turtą. Buvusio KGB karininko parankiniai, panaudodami jėgą prieš smulkutę moterį, tiesiog išmetė Liuciją iš jos pačios įkurtos televizijos stoties pastato. Ar atėjo jai kas nors į pagalbą? Deja...

Kai dabar laikraščiuose matome jos nuotraukas, negalime nepastebėti, kad visi skaudūs pergyvenimai giliai joje įsirėžė. Tačiau šiandieninėje Lietuvoje vis kartoja, kad registruojantis Vyriausioje rinkimų komisijoje, jai pritrūko 7 litų. Po kelių dienų, kai ši komisija atsakė ją reigstruoti, buvo samprotaujama, ar reikia jai sugrąžinti užstatą – 4200 litų. Girdi, įstatymuose apie tai nieko

Netvirtinu, kad dabartinėje Lietuvoje Liucija Baškauskaitė būtų laimėjusi rinkimus. Tačiau jų kampanijos metu ji būtų labai daug papasakojusi žmonėms. Ji, matyt, būtų kalbėjusi apie labai nešvarius kai kurių veikėjų darbelius ir apie tai, kaip juos nutraukti. Ar ne todėl jos ir nepraleido?

Lietuva yra prisijungusi prie konvencijų, ginančių pabėgėlių teises. Tai ar gali taip būti, kad joss įstatymai prieštarautų tarptautiniams dokumentams, kurių laikytis ta valstybė yra išsipareigojusi.

Tačiau Liucijos likimas leidžia pažvelgti plačiau į pačią išėivijos grįžimo problemą. Ar Lietuvai reikia ne tylių senelių, sugrįžusių praleisti savo gyvenimo rudenį, o energingų, puikų išsimokslinimą įgijusių žmonių, kurie nori aktyviai dalyvauti Tėvynės gyvenime? Kol kas dauguma pavyzdžių rodo, kad nereikia. Nereikia ne tik Liucijos, bet ir daktaro Kazio Bobelio. Nereikia ir daugelio kitų atvykusių, bet su nuoskauda grįžusių atgal į svetimą, bet svetingesnę kraštą.

"Reikia naujų žmonių"

Jau trys dešimtmečiai, kai daugelis žmonių žino jo pavardę. Prisimenu, kad nemažas sumišimas kilo aukščiausiuose senosios sovietinės nomenklatūros sluoksniuose, kai jis tapo CK sekretoriumi. Energingas, tiesus, laikosi duoto žodžio, nekenčia tinginių ir plepių. Kai kas patyliukais stebėjosi: "Doro žmogaus, buvusio tautininko vaikas. Argi jau ir tokių šiai valdžiai prireikė?"

Tuometinė sistema darė savo. Nė vienas, atsidūręs tokioje vietoje, jos poveikio išvengti negalėjo. Jis tapo vienu iš "anų laikų veikėjų". Gal tik protingesnis ir tvirtesnis už daugelį iš jų. Vargu, ar surastumėte tokį, kuris ramia sąžine galėtų pasakyti, kad Algirdas Brazauskas ką nors apskundė ar nepagrįstai nubaudė. Tačiau tą daugybę metų ji supo anaipol ne simpatiški ir sąžiningi. Kaip jau esu rašęs, buvo nemaža tokių, kurie tarnautų pačiam šetonui, kad tik gerai mokėtų. Tokioje aplinkoje teko išmokyti ir laviravimo, kuris, suprantama, ne visada gerus rezultatus atneša.

Tačiau A.Brazauskas labai gerai suprato, kokia baisi žmonių naikimo sistema veikė sovietų imperijoje. Jis mylėjo Lietuvą ir darė jos labui tai, kas toje sistemoje buvo įmanoma.

(Bus daugiau)

KODA SERVICE – filmuoja Lietuvoje pagal užsakymą. Greitas patarnavimas, įamžinant gimtinę, gimines ir draugus. Video juostelę atsiunčiame į namus. Tel. pasiteiravimui ir užsakymui: (773) 330-0794

I V A I R E N Y B Ė S

Skyrelio vedėjas – Gerardas Juškėnas

PAKARTOJO ISTORINĮ SKRYDĮ

Prieš 50 metų jaunas la-
kūnas Chuck Yeager bando-
muoju Bell X-1 sprausminių
lėktuvu praskrido virš Moja-
ve dykumos (Edwards Air
Force Base, CA) viršgarsiniu
greičiu. Šiemet, spalio 14 d.
jis vėl pakartojo savo skridi-
mą. Šį kartą generolas Chuck
Yeager skrido F-15 spraus-
minių karišku lėktuvu, pra-
nešdamas žemei radijo ban-
gomis: "Dabar aš rūkstu prie
1.35". Tai reiškė, kad jis skri-
do 1.35 kartus greičiau už
garsą arba apie 900-950 my-
lių greičiu į valandą. Tai bu-
vo jo paskutinis skridimas
JAV karo lėktuvu. Sulaukęs
74 metų, jis žada ir toliau
skraidyti lėktuvų pramonės
bandymuose.

JAV paštas pirmojo virš-
garsinio skridimo sukačiai
pažymėti išleido specialų
pašto ženklą. Edwards Air
Force Base pavadino vieną
gatvę generolo Chuck Yeager
vardu. Jo istorinis skridimas
1947 m. spalio 14 d. davė
pradžią erdvės skrydžiams.
Savo atsiminimuose ir pokal-
biuose su žurnalistais jis daž-

nai sakydavo – "the right
stuff", lyg pabrėždamas, kad
tas buvo tik savaime supran-
tamas dalykas. Tuo vardu 8-
jo dešimtmečio pradžioje
Tom Worlfe parašė knygą.
Vėliau buvo pagamintas fil-
mas tokiu pat pavadinimu.

Ger.J.

KONCERTAS DAILĖS MUZIEJUJE

Spalio 30 d., ketvirtadie-
nį, 215 galerijoje Daniel
Mantey klavesinu gros Dow-
land, Šopeno (Chopin), De-
bussy, Hindemith ir Mantey
kūrinius. Įėjimas – nemoka-
mas.

Ger.J.

BANGINIŲ KARALYSTĖ

Plėšrieji banginiai (Killer
whale – Orcinus orca) kara-
liauja jūrose. Iki šiol biologai
galvojo, kad plėšrieji bangi-
niai ir didieji balti rykliai
vengia vieni kitų. Tačiau spa-
lio 4 d. gamtininkė Mary Ja-
ne Schramm netoli Farallon
salos (20 mylių į vakarus nuo
San Francisco), keliaudama
laivu su jūrų gyvūnijos stebė-
tojais, pamatė, kaip 20 pėdų

ilgio plėšriojo banginio pate-
lė nerdama užpuolė baltąjį
ryklį. Ji iškilo į paviršių su
perkastu rykliu nasruose.
Kartu plaukė ir jauniklis, kurį
ji vėliau ragino ėsti nugalėtą
ryklį. Jaunikliui labai patiku-
sios ryklio kepenys. Tą įvykį
povandenine kamera spėjo
nufilmuoti iš Farallon obser-
vatorijos atskubėjęs baltųjų
ryklių žinovas Peter Pyle.

Ger.J.

CLEVELAND'O FILHARMONIJOS ORKESTRAS

Šį rudenį Cleveland Fil-
harmojijos orkestras pradėjo
60-ji koncertų sezoną. Spalio
19 d. buvo pirmas koncertas
CCC Western Campus teatre
su Schubert, Mozart ir
Brahms kūriniais.

Gruodžio 13 d., šeštadie-
nį, 7:30 v. v. ir gruodžio 14
d., sekmadienį, 3:00 val. p.p.,
CCC Western Campus Thea-
ter, 11000 W. Pleasant Val-
ley Rd., Parma, OH. – Jo-
hann Strauss Jr. Opera "Die
Fledermaus". William B. Slo-
cum dirigentas. Bilietai: su-
augusiems – \$ 10.00; studen-
tams ir senoliams – \$8.00.

XXI AMŽIUS MANO SVAJONĖSE

XXI-me amžiuje bus vi-
sai kitoks gyvenimas negu
šiame amžiuje. Vaikams bus
lengviau ir smagiau. Dirban-
tieji galės skirti daugiau laiko
savo šeimoms.

XXI-me amžiuje vis tiek
bus mokytojų. Bet jie nebus
žmonės, o robotai. Mokytojai
nemokys visos klasės: tėvai
nupirks robotą visai šeimai.
Robotas paims mokinį ke-
lioms valandoms ir mokys jį.
Robotas bus labai protingas:
galės patikrinti žinias per mi-
nutę. Mokinys greičiau suži-
nos savo pažymį.

Vaikai turės dviračius,
bet jie nebus tokie, kaip mūsų
dviračiai. Ateityje dviračiai
bus kaip mažos mašinos. Tik
reikės pasakyti, kur važiuoti
ir ten nuveš per vieną minutę.
Tas bus ypač patogus vai-
kams, kurie norės važiuoti
pas savo draugus, kai tėveliai
būna užimti ir negali jų nu-
vežti. Vaikai patys galės nu-
važiuoti savo dviračiais.

Darbininkai daugiau lai-
ko praleis su savo šeimomis.
Jie dirbs namuose sudėtingais
kompiuteriais. Kai darbinin-
kas prijungs tam tikrą tele-
foną prie kompiuterio, jis ga-
lės net pasėdžiauti, būdamas
namie. Jei darbininkas pano-
rės pertraukti darbą ir pra-
leisti laiką su šeimos nariais,

jis galės tai padaryti.

Ateityje oras bus švares-
nis, nes žmonės nenaudos
benzino mašinoms. Mašinos
naudos saulės energiją. Ne-
bus gatvių. Bus platūs tiltai,
kuriais važiuos mašinos. Visi
namų apyvokos daiktai var-
tos saulės energiją, kaip ir au-
tomobiliai. Namai turės me-
talinius stogus, kurie sugers
saulės spindulius. Saulės
energija duos šviesą ir šilumą
namui.

Jeigu ateityje žmonės ne-
nustos teršti oro, tai rūgštūs
lietūs pradės lyti. Pastatai ir
statulos susidėvės ir pradės
griūti. Jeigu žmonės naudos
saulės energiją, jie išsaugos
savo sveikatą, gyvulius ir
žemės augmeniją.

Žmonės ateityje bus ge-
resni, nes jie turės daugiau
laisvo laiko, kuri praleis su
šeimomis. Jie galės atsigauti
nuo kasdieninio darbo. Jiems
nereikės visą laiką rūpintis
savo darbu. Vaikams irgi bus
geriau, nes jiems nereikės
keltis labai anksti iš ryto į
pamokas. Jie turės daugiau
laiko daryti tai, ką jie nori,
pavyzdžiui, skaityti tas kny-
gas, kurios jiems patinka arba
daugiau pažinti ir pabend-
rauti su savo draugais.

Aš manau, kad XXI-me
amžiuje bus žmonėms leng-

viau ir smagiau gyventi.

*Rima Kuprytė,
Maironio lit. mokyklos
Lemonte, IL mokinė, laimė-
jusi II-ją vietą JAV LB Švie-
timo tarybos skelbtame
aukštesniųjų mokyklų raši-
nių konkurse*

"DIRVAI" AUKOJO:

G.Mačys, Cleveland, OH.....	50
R. Bitėnas, Bronxville, NY...	35
S.Kaslas, St. Pete. B., FL.....	35
I.Jasys, Columbus, OH.....	25
V.Girdvainis, Chicago IL.....	25
E. Petrini, Jackson, MS.....	25
E.Čapas, Pompano B., FL....	25
A.Linden, Hemet, CA.....	25
R.Tamulionis, Bever. H., MI	20
I.Janavičius, Cleveland OH..	15
V.Kačinskas, Sawyer, MI.....	15
J.Vidūnas, Auburn, MA.....	10
J.Lapšienė, Dedham, MA.....	5
V.Karalius, Baltimore, MD....	5
J.Dunduras, Cleveland, OH....	5

*Iš a. ėa. Onos Kolesins-
kaitės-Elertienės palikimo
"Dirvai" paskirta \$1,000.*

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

PRASIDĖJO SPAUDOS PLATINIMO VAJUS!

Vėlinių vakarui

Balys Auginas

REQUIEM BRANGIEMS BIČIULIAMS

RUDENS itūžę vėjai
Nenustoja pūtę,
Ir lapai lyg plaštakės skraido
Mirdami –
Vėl Vėlinės... Ir vėlei
Uždegu žvakutę –
Kapai – tai poilsio vieta rami,
Kurioj gyvena amžinybė,
Ieškota žemėje lygybė,
Visų taip geidžiama taika – –
Mirtis mus priima į ramią šeimą
Ir tampame visi vienos šeimos
Vaikai – –

Jums atnešu, bičiuliai,
prisiminimų gyvą urną,
Kurioj palaidota
Ir mūsų praeitis –
Širdis dar gieda
Netekties noktiurną,
Nors jūsų baigėsi diena,
O liko man
Tik liūdesio žiedai,
Ši Vėlinių šviesa,
Ir praradimo amžino
Naktis – – –

Jonas Aistis

MEILĖJE SIELA BALTĖS

*Nors šaukte kas šauktų, grįžti nenorėčiau.
Poeto likimą ir kryčių nešu...*

Jau žinau: nenorėsiu aš grįžti atgal. –
Ką uždirbau čia žemėje, bus Ten kaip alga.
Vieną talentą gavus, jį padaugint turiu:
Pinti skaistųvainiką iš minčių netvarių.
Ko taip draskos pasaulis, ko šėlsta, dangau?
Jau sakiau: nieko teist aš nenoriu daugiau. –
Rūsčio angelas lekia – sveria žemės kaltes.
Jis išteisins ar teis. Meilėj siela baltės.
Tik ne toj vienadienėj... Sielos pilį statau
Taip lėtai, mano Dieve, ją paskyriau tik Tau.
Iš Taveš meilė kyla ir sugrįžta atgal.
Veda, veda Namolei ta kelionė ilga ...
Trokštu žmones mylėti, bet ne minią, dangau.
Ko taip šėlsta pasaulis? Aš nenoriu daugiau
Čia sugrįžti, kur tiek netikrų pranašų.
Tylų savo likimą Tau – kaip auką – nešu...
Ką mylėjau ir myliu, tą ir sieloj turiau.
Pinsiu skaistų vainiką iš minčių netvarių.
Tarp triukšmų apgaudingų sielos pilį statau
Taip lėtai, mano Dieve, ją paskyriau tik Tau.

A. † A.

LIUDAI UNGURAITIENEI

mirus, mano nuoširdi užuojauta jos dukrai
RASAI VALAITIENEI, netekusiai brangios
mamytės ir anūkei AUDRAI, netekus mylin-
čios močiutės

Ignas Verbyla

RENGINIŲ KALENDORIUS

• SPALIO 31 d., penktadienį, nuo 7 val. vakaro Lietuvių namų viršutinėje salėje – "Halloween Party". Auka – \$5. Visų lauksime su kaukėmis. Bus dainos ir šokiai. Ruošia "Gija".

• LAPKRIČIO 8 d., šeštadienį, Cleveland'o Lietuvių žvejų klubas (Litts Anglers Club), Lietuvių namuose, rengia loteriją-balių. Bilietus platina klubo nariai ir Lietuvių namai. Už \$30 asmeniui bus vakarienė, gėrimai, muzika, šokiai, galimybė laimėti \$1000 ir kitas sumas bei prizus

• LAPKRIČIO 9 d., sekmadienį, 12 v. – Ohio Lietuvių Gydytojų draugijos kultūrinės premijos įteikimas, metinis susirinkimas ir pietūs Lietuvių namuose

• LAPKRIČIO 9 d., sekmadienį, 4 v.p.p. – Dalios Staniškienės poezijos knygos pristatymas Dievo Motinos parapijoje

• LAPKRIČIO 15-16 d.d. Dievo Motinos parapijos salėje įvyks pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo "Katekizmo" sukakties minėjimas. Šventę ruošia JAV LB Cleveland, OH, apylinkės valdyba

• LAPKRIČIO 16 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos Rudens festivalis

• LAPKRIČIO 22 d., šeštadienį, Lietuvių namuose Lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovė" Cleveland, OH, skyriaus valdybos nariai rengia Lietuvos Kariuomenės dienos minėjimą

• LAPKRIČIO 23 d., 11:30 v. r. – prof. dr. Algio Norvilos paskaita Dievo Motinos parapijos salėje

• GRUODŽIO 6 d. 9 v. r. – 5 v.p.p. – Adventinis susikaupimas – rekolekcijos. Jas praveda kun. E. Putrimas Dievo Motinos parapijoje

• GRUODŽIO 20, 21 d. – šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – Bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje

• GRUODŽIO 31 d. – Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių namuose. Rengia "Gija"

1998 metai

• SAUSIO 17 d. – loterija, skirta Lietuvių namų remontui. Pradžią – 6:30 vakaro. Pietūs, muzika, šokiai, nemokamas baras

• KOVO 29 d. – Kaziuko mugė. Rengia Cleveland'o skautija

GUBERNATORIAUS GEORGE V. VOINOVICH LAIŠKAS JAV LB CLEVELAND APYLINKĖS KOPIRMININKUI

Dear Victor Stankus:

It was a pleasure to see you and all my neighbors and friends from the Lithuanian community recently at the residence, and I really appreciate you being at our 35th Wedding Anniversary Party. I am so grateful to you also for sharing with me copies of DIRVA where you went out of your way to let people in the Lithuanian-American community know of some of our activities.

Thank you for the wonderful photo-book you presented to me on behalf of the Lithuanian community in Cleveland. It is indeed a remarkable and comprehensive book depicting the culture and spiritual life of Lithuania and her people. I appreciate your thoughtfulness and will certainly include this album in my collection. Please convey my heartfelt greetings to Ada Stungys and especially to Grace and Ingrida. I truly appreciate their support and friendship.

Please feel free to keep in touch with my office through Mr. August Pust, my Special Assistant for Multicultural Affairs and International Relations, in Columbus at 614-644-0896. Best wishes to you and the Lithuanian community.

Sincerely
George V. Voinovich

"DIRVA"
naujiems
skaitytojams –
\$25 metams!

HOUSE FOR SALE

Wellkept 2 bedroom bungalow, water-free basement, neatly landscaped yard. Large 2.5 car garage, Vinyl Siding, All drapes & appliances included. Great, convenient location.

\$60,000

If interested call:
486-7886

ŠVENČIŲ AIDAI

Ohio valstijos gubernatorius George Voinovich ir Janet Voinovich, neseniai atšventę 35 metų vedybinio gyvenimo sukaktį
V. Stankaus nuotr.

"ARMONIKOS" ansamblis
aplankys ir Cleveland, OH miestą.
Koncertas įvyks
lapkričio 9 d., sekmadienį, 7 v.p.p.
Lietuvių namuose, East 877 185 th Street,
Bilietus galite užsisakyti,
paskambinę Edmundui Čapui,
tel: 216-383-9652.
Bilietų kaina – 10 dolerių

VISA LOTTERY

Our office is assisting with VISA LOTTERY Application for Green Card from now until November 19, 1997
For more information call:
Jayashree Bidari, J.D. – Attorney At Law
(216) 892-3323

AMERICAN TRAVEL SERVICE

Patikimiausia ir ilgiausiai veikianti lietuvių kelionių agentūra Amerikoje.

Parūpiname bilietus į Lietuvą patogiausiais maršrutais ir pigiausiomis kainomis. Sutvarkome Jūsų atostogas į visas pasaulio šalis bei užsakome pačias įdomiausias keliones laivais.
Royal Caribbean 7 naktų kelionė laivu golfininkams
balandžio 26 – gegužės 3, 1998

Princess Cruises *Love Boat* 12 dienų kelionė į Aliaską birželio 11-22, 1998

Užsiregistruojant iki
lapkričio 15 d., duodame specialią nuolaidą.

9439 S. Kedzie Ave. Evergreen Park IL 60805
Tel. 708-422-3000 or 1-800-422-3190
FAX 708-422-3163

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports * visas * prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1997

Skrydžiai į Vilnių dar vis geriausiais kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

DIRVA

Paskutinė skiltis

Varžytinės dėl varžybų

Ženklas pradėti varžbas dar nebuvo duotas. Tačiau prie būsimosios bėgimo juostos jau senokai būriuojasi minia. Vieni piktai stumdosi, kad kaip nors užimtų kuo patogesnę poziciją jų parinktam varžybų dalyviui. Jie taip garsiai rėkia, kad net Aidai iš visų pusių atsiliepia. Sklinda šaukšmai, kad anų komandų atstovai iš viso šioms varžyboms netinka, nes jie – ne "mūsiškiai", o gal net ne vietiniai. Anas esąs per daug valingo veido, o šitas sukaupęs per mažai dujų.

Nusprendusio nedalyvauti varžybose patikėtini visiems pusbalsiu įrodinėja, jog štai anas (tas pats, kurio smakras nepatinka) esąs net ne katalikas, o kažkoks "masonas".

Tikriausia dėl to gerokai išsigandęs vienas sportininkas, dar taip neseniai lankęs reformatų pamaldas, jau pasidarė katalikišku akademiku. Tas, kuris net Amerikoje tvirtino, kad vienas iš jo varžovų visai negalės dalyvauti šiose rungtyne, nes tektų keisti jų nuostatus ("dėl vieno žmogaus to daryti neapsimoka"), dabar tikina, jog tokį draudimą buvo sugalvojusi "buvusioji dauguma". Jis dar mįlingai pareiškia, kad teisėjų kolegijai "matyt, taip buvo įsakyta".

Nedidelis būrelis visai ir tikratikių, nė kiek nesimišusių, kad jų numylėtasis

šiandien elgiasi visai kitaip, negu vakar, tebereikalauja, kad kiti visai nedalyvautų. "Pažiūrėkite, sako jie, mūsiškis jau dabar yra taip netoli nugalėtojų pakylės. Jis vientelis turi teisę ant jos atsistoti."

Iš šono žiūrint atrodo, kad šiam stipruoliui net varžytis nereikės, nes sirgaliai, visus pralenkdami, ant rankų nuneš, miniai audringai plojant ir pritariamai šaukiant. Sako, net "ubagų žygio" dalyviai, nusivylę nuo plėšikų nukentėjusiu savo vadu, ėmėsi darbo: sudarinėja puokštes ir pina ažuolo lapų vainikus.

Kairiajame kampe per mažas trumpikes bando užsimauti dar trys varžybų dalyviai. Vienas truputį vyresnis, solidus, su profesoriškais akiniais, laikosi kiek nuošaliau. Apsitempti sportiniais drabužiais jam padeda būrelis jaunuolių.

Kiti du – jaunesni, nors į jaunuolius jau nebetiktų. Žvarbokam spalio vėjui pučiant, vienas iš jų vis siaučia si juoda toga, o antrasis – apybalčiu istoriniu chalatu. "Ar tu – kairys?", – rodo jie vienas į kitą ir pro dantis juokiasi.

– Ar atsimeni, kuo tave neseniai seimūnų seimūnas pavadino? Ogi politiniu nuliu! – šaiposi tas su baltu istorišku chalatu.

– Atsargiau, vytureli. Ar užmiršai, kaip greitai iš visų

"reitingų" aną "bičą" išstūmiau? Neveltui trečioji vieta man jau garantuota.

– Tiek to, nesipykim, Geriau susėskim ir padiskutuokim programiniais klausimais. Dar aną "euroskeptiką" pasikvieskim ir išsiaiškinkim, ar verta Plungę perkelti prie Briuselio. Girdėjai, jis kaip tik iš Briuselio grįžo. O tu ar buvai Briuselyje?

– Ne, tik Maskvoje. Su vyriausiu bankininku teko susipa...

Staiga viduryje žodžio ji nutraukia iš kažkur išdygęs Jurgis, kuris su ryškiu slavišku akcentu surinka:

– Gospoda, tik aš galiu Maskvai įtikti! Aš būti Litva priezidentu! Jūs nė vienas nebūti tikras kairysis. Ridikėliai, vot kto jūs takije! Iš viršaus – raudoni, o vidury – balti, kaip belogvardeicy. Nu čevo smotriš? Lauk iš kairysis kampas!

Kiek toliau, nelabai besigilindamas, ką veikia būsimieji varžovai, ant jau parudavusios žolės sėdi gana rimtas, tik gerokai išskaudintas sportininkas. Trindamas nuo šalčio sugrubusias rankas, jis kruopščiai skaičiuoja lapus, kuriuos jam vis neša ir neša bedarbiai. Pusbalsiu kartoja: "Jei ir nepavysiu, tai nors sušilsiu. Juk trečią kartą jau neberizikuosiu."

Aplink būsimuosius

varžybų dalyvius bėgioja pulkelis smalsiaakių asmenų surištomis rankomis. Visi jie prisisekę ryškiai žėrinčias lenteles, ant kurių parašyta, kad jie – nepriklausomi, o kai kurie – net ir laisvi. Vieni su pieštukais ir mėgėjiškais foto aparatukais, kiti – su moderniais nešiojamais kompiuteriais ir vaizdo "kameromis". Jie ne stebi, o "fiksuoja", ne skatina, o "stimuliuoja". Jie angažuojasi ir nusiangažuoja, reziduoja ir eliminuojasi iš vienos komandos šalininkų, mikliai perbėgdami į kitą. Jie prezentuoja nacionalinius skirtumus, anonsuoja būsimą varžybų reglamentą, raportuoja į savo bosų ofisus, lankto iš vieno brifingo į kitą.

Pro stadioną į oro uostą pesčiomis keliauja pora. Tai užsienietis, kuriam kelią rodo mieloji tetulė Beta, sutvarsty-

ta galva. Užsienietis apsilėkęs skolintu lietpalčiu, nes jam priklausančio plėšikų rankose. Užsieniečiui pasiteiravus, ko laukia stadione besibūriuojantys žmonės, Beta abejingai numoja ranka:

– No pay dėmesio, Deivi! Juk ir po šių varžybų tikriausia niekas nepasikeis. Štai kas būtų blogiausia.

Tačiau susipratusi, kad prieš svečią negalima atrodyti tokiai nusiminusiai, ji netikėtai žvaliai ištaria:

– Kertam lažybų! Jei plėšikai susigės, sužinoję, ką nuskriaudė, ir sugrąžins mano laidų "Labanakt, vaikučiai" užrašus, tai ir šias varžybas laimės tas, kurį, nors kai kam ir keista, daugiausia metų pažįstame. Jei laimės, būsim saugesni, nes jis gerai apie tai išmano.

S. Čerauninkienė

Pat Michalski kalbėjosi su LNK televizijos žurnalistu Andriumi Stoniu apie naująją imigrantų bangą. Iš kairės: operatorius Olegas Putilovas, Pat Michalski ir Andrius Stonys

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

Paskolos namų remontui nuo 7%
Dėl smulkesnės informacijos skambinkit TAUPAI

Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiądienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. – 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. – 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. – 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.